

CAMPINIA

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT

NOORD-KEMPENLAND

5e jaargang

oktober 1975

nr. 19

Redactie: W. Klaasen, streekarchivaris
M. van der Heijden-Bruning, adjunkt-streekarchivaris

Redactieadres: Torenstraat 1, Oirschot
Postbus 11
tel. 04997 - 2828, toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 6,-- per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen, te storten op postgirorekening 1069032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement Campinia.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden gegeven.

I NHOUD

I.	DE DAKPANNEN VAN DE VELDWACHERSWONING (door de gemeentesecretaris van Best, de heer P.A. Gondrie)	94
II.	DE VRIJWILLIGE RECHTSpraak IN DE DINGBANK ZEELST- VELDHOVEN-BLAARTHEM (vervolg)	97
III.	DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGE- MEESTERS, ARMMEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN- BLAARTHEM VERENIGDE DORPEN. (vervolg)	100
IV.	JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT- BEST (vervolg) (door J. Santegoeds, Nuenen)	105
V.	a. DE OORKONDEN VAN BEST EN OIRSCHOT VANAF DE 14e EEUW (vervolg)	107
	b. DE VELDHOVENSE OORKONDEN (OERLE, MEERVELDHOVEN, ZEELST, VELDHOVEN, ZONDERWIJK) VANAF DE 13e EEUW (vervolg)	109
	d. DE OORKONDEN VAN BEERS VANAF DE 14e EEUW (vervolg)	109
VI.	OUDE TOPONYMICA	110
VII.	GENEALOGICA	110
	1. VELDHOVENSE GESLACHTEN VAN DER LINDEN (VERLINDEN) van 1667 af (vervolg)	110
	2. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972 (door A.B. van Cronenburg) Zie hoofdstuk XI	
	3. GENEALOGISCHE REEKS van Peter Hubertus VAN TUL DEN (door P.H. van Tulden) Zie hoofdstuk XI	
	4. Aanvulling op de GENEALOGISCHE REEKS van MARIA MARGARETHA VAN DE SANDE (door de gebr. Hulsen, Best) Zie hoofdstuk XI	
VIII.	HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW (vervolg)	113
IX.	HET HOF VAN HEERENBEKE ONDER OIRSCHOT (door Felix Maes, archivaris abdij van 't Park)	115

I NHOUD (vervolg)

X.	LIJST VAN KEMPISCHE PLAATSEN MET OPGAVE DER "CONTRIBUTIEN AENDE CONNINGEN VAN VRANCKRIJCK EN SPANJE" IN 1702	118
XI.	LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE	119
	1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875	
	D. De pastoor en mens Gerardus Verhoeven (vervolg) (door Th. A. Kuypers)	119
	2. Genealogische reeks van Peter Hubertus van Tulden te Ottoland voortgezet van 1535 - 846 (door P.H. van Tulden te Ottoland)	121
	3. Echtparen van Croonenburg (door A.B. van Cronenburg te Rotterdam)	124
	4. Aanvulling op de genealogische reeks van Maria Margaretha van de Sande	128
XII.	OIRSCHOTSE LEENGOEDEREN (OIRSCHOT EN BEST)	128
	Het goed van de fundatie van het Boots Gasthuis en het goed Ten Hout	128
	Leengoed Ten Hout (door mej. G. Kooien)	133
XIII.	INGEKOMEN PERSONEN IN OIRSCHOT EN BEST (door M. van der Heijden-Bruning)	136
XIIIa	ARCHIVARIS EN MONUMENT	
	Lezing gehouden te Oirschot op 23 april 1975	140
XIV.	ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN (vervolg)	144

1. DE DAKPANNEN VAN DE VELDWACHTERSWONING

(door de gemeentesecretaris van Best, de heer P.A. Gondrie)

Uit hoofde van mijn werkzaamheid bij de gemeente ben ik in de gelegenheid inzage te nemen van bescheiden, die door de goede zorgen van een voorganger in het ambt zijn opgeborgen en dikwijls jarenlang als oud archief onaangeroerd blijven. Dit inzage nemen is dan meestal een niet beredeneerd handelen, dat mij min of meer toevallig op het spoor brengt van gebeurtenissen, die vele jaren geleden veel stof in de toen nog kleine gemeenschap van Best hebben doen opwaaien. De hoofdpersoon van de geschiedenis, die ik U nu ga vertellen, was J.F.M. Dobbelaere, op 18 mei 1856 in deze gemeente geboren en overleden op 14 september 1936 te Veghel. Hij was burgemeester van Best van 1901 tot 1929; zijn door Wim van der Plas geschilderd portret hangt in de raadzaal van het gemeentehuis. In de vijftiger jaren is door de toenmalige gemeentesecretaris Jansen een korte karakteristiek van burgemeester Dobbelaere gemaakt, die luidt als volgt:
"Zoon van een arts, geboren in Best, steenfabrikant, katholiek konservatief liberaal. Niet onbemiddeld, doch zeer behoedzaam, zowel ten aanzien van zijn eigen middelen als die van de gemeenschap, waarvan hij de burgervader was. Was zeer consciëntieus en wars van uiterlijk vertoon. Hield van een rustig en regelmatig leven. Kwam niet anders dan ambtelijk met de inwoners zijner gemeente in aanraking. Was niet strijdlustig, maar toonde een strijdbare geest, gepaard gaande aan een sterke vasthoudendheid ter bereiking van zijn eenmaal ingenomen standpunt."
Deze vasthoudendheid had hij wel nodig, toen in de raadsvergadering van 16 oktober 1909 aan de orde werd gesteld als punt 4 van de agenda: "Adres van Adr. de Wert, d.d. 13 oktober j.l. mededelende onder meer dat de burgemeester dezer gemeente, tevens raadslid, middellijk heeft deelgenomen aan leveringen ten behoeve der gemeente."
Ter informatie van de lezer eerst vooraf nog een toelichting. Het is mogelijk, dat een burgemeester tevens lid van de raad is, hij stemt dan ook mee bij de besluitvorming. Vroeger kwam deze combinatie in de kleinere gemeenten wel voor, tegenwoordig niet meer. Bovendien trad in die tijd de gemeenteraad niet om de 4 jaren in zijn geheel af, maar in gedeelten. In de raadsvergadering van 23 juli 1909 waren de geloofsbrieven van de herkozen raadsleden J. Dobbelaere en A. Suetens onderzocht en in orde bevonden en was met algemene stemmen tot hun toelating besloten. Van het middellijk deelnemen aan leveringen ten behoeve van de gemeente is onder andere sprake, wanneer de zoon van een raadslid leveringen doet uit de fabriek van zijn vader, wanneer de levering geschiedt door een firma, waarin een raadslid vennoot is, of wanneer een vennootschap levert, waarvan een raadslid directeur of vennoot is met aandeel in de winst.

De raadsvergadering van 16 oktober 1909 werd voorgezeten door wethouder Th. v.d. Meulengraaf, de heer Dobbelaere was met verlof tot 24 oktober.

In zijn rekwest aan de raad deelt Adrianus de Wert, handelaar en woneende in deze gemeente mede, dat "op het dak der veldwachterswoning pannen voorkomen van het werk der firma Kluijtmans Dobbelaere en Co. uit Swalmen." De burgemeester heeft zakelijke belangen bij deze firma; als raadslid heeft hij zich dus schuldig gemaakt aan een levering, die bij de wet is verboden. Adressant verzocht mitsdien de desbetreffende bepalingen van de gemeentewet toe te passen. Dit zou betekenen schorsing als raadslid door de raad en een mogelijke vervallenverklaring van het raadslidmaatschap door gedeputeerde staten. Het was dus geen schot voor de boeg, maar duidelijk bedoeld als voltreffer. Uit de notulen van de vergadering van burgemeester en wethouders, die eveneens op 16 oktober werd gehouden, bleek, dat dit college in afwezigheid van de burgemeester zich van de aanklacht had overtuigd en bevonden "dat er op genoemde woning, gebouwd voor rekening van de gemeente, wezenlijk pannen liggen, afkomstig van de firma Kluijtmans-Dobbelaere en Co. te Swalmen."

De middellijke levering had dus inderdaad plaatsgevonden en er wordt besloten de raad een voorstel te doen de heer Dobbelaere als lid van dat college te schorsen.

Staande de vergadering wordt dit voorstel geformuleerd. Hierin is onder meer te lezen, dat de heer Dobbelaere firmant is van genoemde firma en zich zeer interesseert voor de verkoop van pannen hier ter plaatse. De veldwachterswoning was publiek aanbesteed. Het al of niet leveren van pannen kon van invloed zijn op de goedkeuring van het werk. De laatste termijn was eerst uitbetaald, nadat was overgelegd een verklaring van de opzichter, die tevens vertegenwoordiger van de meergenoemde firma was, dat het gebouw geheel was opgeleverd.

Zo op het eerste gezicht wekte dit alles wel de indruk, dat het college van burgemeester en wethouders met meer dan gewone spoed deze zaak had behandeld, maar niettemin niet over één nacht ijs was gegaan.

Twee van de zes aanwezige leden van de raad - allen zijn vóór de raadsvergadering ter plekke geweest - hebben echter hun bedenkingen. Het lid van Abeelen acht het bewijs niet geleverd, dat de pannen van de burgemeester zijn gekocht, is van mening dat de zoon firmant van de pannenfabriek is en acht het best mogelijk, dat de burgemeester niet weet, dat de pannen uit de bewuste fabriek zijn betrokken.

Het lid Roche zegt, dat de firma nog dit jaar is opgericht, bij akte verleden voor notaris Dumoleijn te Hontenisse, waarbij de burgemeester als firmant wordt genoemd. "Spreker zegt, dat hoe ongaarne hij ook den Burgemeester oneer ziet aangedaan, hij thans volgens eed en geweten, zonder aanzien des persoons zal pleiten voor het voorstel van Burgemeester en Wethouders."

Het lid van de Spijker heeft daar geen moeite mee, want hij merkt op, dat de burgemeester zich deze oneer zelf aandoet en verwijst naar een geval van schorsing van een raadslid in de gemeente Woensel.

De voorzitter vindt, dat de raad is gehouden de wet toe te passen.

De leden van Abeelen en Suetens blijken de enigen te zijn, die het

nloude adagium "Hoor en Wederhoor" in hun vaandel hebben geschreven ril vinden het wenselijk de burgemeester te horen alvorens tot schorsing over te gaan.

Maar niets daarvan, zij zijn de enigen die tegenstemmen als op verzoek van het lid van de Ven het voorstel van burgemeester en wethouders in stemming wordt gebracht.

Vt56r schorsing spreken zich dus uit de leden van de Ven, van de Spijker, Roche en waarnemend voorzitter Th. van de Meulengraaf.

De teerling is geworpen. De verdediging van burgemeester-raadslid Dobbelaere laat niet lang op zich wachten. Reeds op 25 oktober wordt er onder zijn voorzitterschap weer een raadsvergadering gehouden. De heer Suetens vraagt voorlezing van de notulen van de raadsvergadering van 16 oktober. De voorzitter merkt op "dat deze reeds schijnen goedgekeurd te zijn, aangezien dezelve reeds zijn getekend" en verzoekt hieromtrent inlichtingen aan het lid Th. van de Meulengraaf. Dan blijkt, dat gemeentesecretaris Vekemans in zijn ijver om, zoals de wet voorschrijft, het schorsingsbesluit onmiddellijk aan de beslissing van Gedeputeerde Staten te onderwerpen, een uittreksel uit de notulen van die vergadering nodig had. De raadsleden waren mitsdien daags na de vergadering en wel op zondag weer "ten raadhuize bijeen", waarbij het uittreksel uit de notulen werd voorgelezen en met algemene stemmen goedgekeurd. Om een authentiek uittreksel te hebben, moesten de notulen getekend zijn "anders was het geen wet-tig uittreksel". Het ondertekenen kon echter niet, als ze niet waren goedgekeurd. Vandaar!

Vervolgens worden de notulen van de gehele vergadering van 16 oktober gelezen en goedgekeurd, door de leden van Abeelen en Suetens onder voorbehoud "dat de verklaring van den secretaris juist is".

De burgemeester gaat hierna tot de tegenaanval over en leest vervolgens voor, wat zijn medestanders van Abeelen en Suetens in een gedrukte brochure reeds op 25 oktober namens vele ingezetenen aanbieden als de **VERDEDIGINGSREDE VAN DEN EDELACHTB. HEER J.F.M. DOBELAERE, BURGEMEESTER VAN BEST.**

De burgemeester spreekt deze rede uit "om het volle licht te doen schijnen op het gebeure, hetgeen slechts strekken kan tot vergemakkelijking van het onderzoek, dat van Heren Gedeputeerde Staten thans, tengevolge van Uw besluit, zal moeten plaats hebben en om de taak te verlichten van den Heer Commissaris der Koningin, aan wien ik verzoekt heb een allerstrengst onderzoek te willen instellen".

De heer Dobbelaere zegt na als zijn overtuiging te hebben uitgesproken, dat uit dit onderzoek wel zal blijken, "dat Uw Raadslid Dobbelaere zich geenszins aan het hem ten laste gelegde feit heeft schuldig gemaakt", dat hij niet uitsluitend voor zichzelf spreekt, maar ook om recht te laten wedervaren aan hen, die hem met overgrote meerderheid in juli j.l. bij de stembus hun vertrouwen hebben geschonken en om algemene bekendheid te geven aan de wijze, waarop tijdens zijn afwezigheid de meerderheid van de raad - misschien op instigatie van anderen - een zo ernstige zaak heeft behandeld.

(wordt vervolgd)

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM.

(vervolg)

418. Zo.-Ve. 16-2-1617 blz. 171/2-17²/1
Jan Janssen alias Custer als man van Cathalyn, en Jan Peeters als man van Lysbeth, hebben een deling gemaakt. Aan Jan Janssen zijn ten deel gevallen: a. een groesveld genaamd Den Boogaert, gelegen te Zonderwijk aan de Cromstraet (belendende percelen: Frans Hendricx, Jan Jan Jacops, de gemene straat, het stuk waarvan dit is gedeeld); b. een stuk land te Zonderwijk, genaamd Ghielen Tijs Ecker (belendende percelen: de kinderen van Jan Jans, Willem Anthonis, Jan Lauwreyssen, de kinderen Gielis Claes). Aan Jan Peeters zijn ten deel gevallen: a. een groesveld genaamd het Biesevelt, gelegen te Zonderwijk aan de Cromstraet (belendende percelen: de kinderen Dierick Jacops, Frans Hendrickss., Jan Jan Jacops, de kinderen Hendrick Willems, het stuk waarvan dit is gedeeld); b. een akker te Zonderwijk (belendende percelen: de kinderen Faes Goyaerts, het Huis van Postel, de gemene weg).
Schepenen: Jacob Tielemans - Peeter Wouters
419. 23-2-1617 blz. 172/2
Aerd Hendricss. als momboir van de onmondige kinderen Corstiaen Aerts heeft overgedragen aan Hendrick Willems. alias Smedts een belofte van 93 gld. die Peeter zoon van Jan Janss. van Knechsel aan Aerd had gedaan op 4 juni 1615.
Schepenen: Jacob Tielemans - Peeter Wouters
(Afgelost 13-5-1624)
420. 23-2-1617 blz. 17²/3
Willem Janssen van 19ntelren heeft overgedragen aan Hendrick Willems alias Smedts een rente van 100 gld. die Jan Janss. van Knechsel ten gunste van eerstgenoemde had gevestigd d.d. 16 februari 1587.
Schepenen; Jacob Tielemans - Peeter Wouters
(Afgelost 13-5-1624)
421. 23-2-1617 blz. 172/4
Adam Janssen belooft om, tussen nu en Lichtmis aanstaande over twee jaar, 59 gld. - zonder interest - te betalen aan Geerard Aerts. Geheelten van de schuld mag hij al eerder terugbetalen. Een bedrag van 38 gld. uit de som heeft hij opgenomen tijdens het leven van zijn vrouw Joostken.
Schepenen: D. van Hove - Janssen
422. 23-2-1617 17²/5-173/1
Hendrick Hendricx van den Broeck heeft overgedragen aan zijn schoonvader Peeter Janss. alias Bunnens een rente van 42 gld. per jaar, die Peeter aan Hendrick had overgedragen op 27 augustus 1612. Hendrick

beschouwt het nu overgedragene als betaald.
Schepenen: Tielemans - Wouters

123. 26-2-1617 blz. 173/2
Jun Geeraerds heeft beloofd aan Peeter Janss. als momboir (naast de moeder, Jenneken) en Dierick van Hove als toezienner van de onmondige kinderen van wijlen Claes Janssen, om hun, tussen nu en aanstaande Lichtmis over drie jaar, de som van 100 Karolusgld. te betalen tegen een rente van vijf stuivers. Jenneken, weduwe van Claes Janssen, zal hiervan het vruchtgebruik hebben. De eerste vervalddag is Lichtmis 1618. Hiermee worden alle voorgaande beloften, door Jan Geeraerds in 1614 gedaan aan de genoemde onmondigen, teniet gedaan.
Schepenen: Van Hove - Janssen
(Afgelost 20-4-1620)
424. 27-2-1617 blz. 173/3-174/1
Jan Janssen Ancems heeft beloofd aan Peeter Janssen als momboir (naast de moeder, Jenneken) en Dierick van 1-bye als toezienner van de onmondige kinderen van wijlen Claes Janssen, om hun, tussen nu en aanstaande Lichtmis over drie jaar, de som van 62 gld. 10 st. te betalen tegen een jaarlijkse rente van zes gulden en vijf stuivers. Jenneken, weduwe van Claes Janssen, zal hiervan het vruchtgebruik hebben. De eerste vervalddag is Lichtmis 1618. Hiermee wordt een eerder gedane belofte van Jan Janssen Ancems aan Peeter Janssen teniet gedaan.
Schepenen: Van Hove - Janssen
(Afgelost 1-3-1621)
425. 30-1-1617 blz. 174/2
Michiel Hermans en zijn vrouw Elisabeth Geraerts hebben aan Jan Claus beloofd de som van 100 gld., die elk jaar op Lichtmis kan worden voldaan. Zolang het geld niet is betaald, is per jaar een interest van zes stuivers verschuldigd; de betaaldag daarvan is Lichtmis. Hiermee vervalt een belofte van 30-1-1616.
Schepenen: Jan Joosten - Dierick van Hbeffe
(Afgelost (1)9-12-1620)
426. Zo.-Ve. 13-2-1617 blz. 174/3
Willem Jan Steymans en zijn zoon Jan Willems beloven, aan Matijs Peeters 50 gld. te betalen met een jaarlijkse interest van drie gulden, de laatste te voldoen op Lichtmis, het eerst in 1618. Zij verbinden daartoe een akker in de Schoteracker te Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: Jan Ards, Wirock Hendricx, Wierick Hendricx en anderen, de weduwe Faes Goyaerts), waarop reeds een cijns rust van vijf penningen, verschuldigd aan het kapittel van Sint-Oedenrode. De schuld kan worden voldaan met een opzeggingstermijn van een half jaar.
Schepenen: C. Janssen - J. Tielemans
(Afgelost 2-12-1627)

427. Zo.-41e. 4-3-1617 blz. 175/1

Jacop Thielemams heeft overgedragen aan Rut Jan Wouters. een stuk beemd in de Beghbroocken te Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: de weduwe Lenaert Jaspers en haar kinderen, de kinderen Peeter Janssen, Jan Geraertss., de gemeente). Mocht er later op het goed een nu onbekende cijns blijken te rusten, dan zal de verkoper de koper schadeloos stellen "tegen den penninck tweendertich".
Schepenen: Jacob Tielemans - Peter Wouters

428. 6-5-1617 blz. 175/2

Mechel Luca5 Walraven en haar momboir Joost Janssen hebben in naderschap overgedragen aan Jacob Mercelis een erfbrief van drie gulden per jaar, welke som Mercelis Hendricx Elenss. d.d. 16 december 1573 had beloofd elke Lichtmis te betalen aan Barbara dochter van Willem Handt schoenmaeckers.
Schepenen: Jan Niclaessen - Adriaen Janssen

429. Z. 10-5-1617 blz. 176/1

Jacob Mercel^{is} heeft overgedragen aan Jacob Frans van Lyshout, pastor te Eindhoven, een erfbrief van drie gulden per jaar d.d. 16 december 1573, waarvoor verbonden is een driesveld of beemd genaamd de Hoymere te Zeelst (belendende percelen: Amijs Claessen, Anthonis Artss. van Eyck, Amijs Claessen, "d'errffe des gelovers voorschreven"). Deze brief is op 6 mei 1617 aan Jacob Mercelis in naderschap overgedragen door Nechel weduwe Lucas Walravens.
Schepeneis: Jan Claessens - Janssens

430. B. 10-3-1617 blz. 176/2-177/1

Adriaen Goidtschalxs van Reyden en Hendrick Janssen Poelen, cum suis, voor de ene helft, en Willem Janssen Waudt (?) van 's-Hertogenbosch met Splinter van Vooren - deurwaarder van de Raad van Brabant -, cum suis, voor de andere helft, allen erfgenamen van Jenneken dochter van Gijsbert Augustijns, hebben overgedragen aan Goyaert Adams van Buel een beemd te Blaarthem, genaamd Augustijns Langen Beempt (belendende percelen: de erfgenamen Anthonis Berworts, de kinderen Aert Lenaerts, Anthonis Joo5ten, Peeter Janssen, Thonis Joosten). Mocht er later op het goed een nu onbekende last blijken te rusten, dan zal de verkoper de koper schadeloos stellen "tegen den penninck sestien, ende den chijns tegen den penninck 32, den erffroggepacht het mudde tegen hondert guldens".
Schepenen: J. Claessen - J. Joosten

431. B. 10-3-1617 blz. 177/2

De in de vorige akte genoemde verkopers hebben overgedragen aan Goort Adams: de Rietbeempde te Blaarthem (belendende percelen: Thonis Joosten, Aert Lenaerts van den Broeck, Bernaert Dielis). Mocht er later op het goed een nu onbekende last blijken te rusten, dan zullen de verkopers de kopers schadeloos stellen op de in de vorige

akte beschreven wijze.
Schepenen: J. Claessen - J. Joosten

432. B. 10-3-1617 blz. 177/3

De in de beide voorgaande akten genoemde verkopers hebben overgedragen aan Goort Adams: de helft van de Grooten Acker te Blaarthem, metende omstreeks twee lopenzaad (belendende percelen: Wouter Wouters., Willem Paulus Coolen, Bartel Hendricx, Anthonis Ariens). Mocht er later op het goed een nu onbekende last blijken te rusten, dan zullen de verkopers de kopers schadeloos stellen op de in de beide voorgaande akten beschreven wijze.
Schepenen: J. Claessen - J. Joosten

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARMMEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEN VERENIGDE DORPEN.

(vervolg)

389. V. 3-11-1796 2/250

Vergadering van de leden der Municipaliteit van Veldhoven, waarbij wordt besloten, dat de burgemeesters Jan Verschuuren en Jan Liebregts aan de herbergier Jan Somers 70 gulden betalen voor verteringen van de Municipaliteit van 1 mei 1795 tot 30 april 1796.
Getekend: W.v.d. Eijnden, P. Verschuren, sekretaris J.F. de Wit.

390. Z. 4-11-1796 2/252v-254v

Afschrift van een brief van de Representanten van het Volk van Bataafs Brabant aan de Municipaliteit en burgemeesters van Zeelst aangaande het verzoek van Zeelst, om enige gemeentegronden, waarvan de inwoners geen profijt trekken ter kultivering te mogen verkopen, om de belastingen en schulden te kunnen betalen aangezien de gemeente niets in kas heeft. Het gaat om circa 100 lopen. Verder had Zeelst verzocht, de voorhoofden van de geërfdn voor een redelijke prijs te mogen aanmeten en transporteren. De representanten beslissen als volgt: Het tweede verzoek (aangaande de voorhoofden) wordt afgewezen. De 100 lopen ongekultiveerde gronden mogen onder de volgende voorwaarden worden verkocht: 1. de bomen op deze gronden moeten ten behoeve van de gemeente worden geruimd, 2. 15 jaar lang zullen deze gronden vrij blijven van tienden, verpondingen, beden en bezaaide morgen, 3. de 40ste penning van het koopbedrag alsmede 17 st. per loop tot afkoop van de cijns moeten ten Comptoire van de Domeinen worden voldaan, 4. van iedere gulden moet worden betaald aan de schepenen 2 penningen, de officier 2 penningen, de sekretaris 4 penningen en aan de afhanger 2 penningen, 5. het staat de verkrijgers vrij drie vierde der kooppenningen 6 jaar lang tegen een rente van 4 gulden per honderd te laten staan, 6. de afmeting der percelen moet ge-

schieden door de gezworen landmeter, 7. de transporten zullen worden gedaan ter sekretarie van Zeelst. Voor ieder transport verkrijgt de sekretaris twee gulden en de schepenen 12 stuivers, 8. binnen 6 weken moet de Municipaliteit aan het Comptoire der Domeinen een lijst van alle percelen overmaken met de namen der verkrijgers en de ligging, 9. de uitgegeven gronden moeten binnen 4 jaar worden ingegraven, bezaaid, beplant en bepoot worden, 10. de moeren en mineralen blijven voor de Domeinen gereserveerd, 11. wegen, die van en naar enige andere plaatsen en gronden leiden, mogen niet belemmerd en afgesneden worden, 12. wat de leges en ongelden voor opzichters betreft, is de Municipaliteit verplicht zich te houden aan de voorschriften hieromtrent gegeven door de gewezen Raad van State van 10 augustus 1790.

Getekend: J.J. Ribbius, P.J.G. Vogelvangere.

391. V. 24-11-1796 2/251r

Wouter van den Eijnden en Poulus Verschuuren, schepenen van Veldhoven, kommitteren de schepen Jan Somers, om op 28 november a.s. op de door de president van het kwartier uitgeschreven kwartiersvergadering ten raadhuijze van Eindhoven met de andere gekommitteerden van Kempenland te delibereren en te beslissen.

Getekend: W.v.d. Eijnden, P. Verschuren.

392. Z. 25-11-1796 2/251v

Hendrik J. Beijnsens, schepen, Johannes van Rooy en Jacobus van Vlokhoven, burgemeesters van Zeelst, kommitteren de schepen Adriaan Borgers, om op 28 november a.s. op de door de president van het kwartier uitgeschreven kwartiersvergadering van Kempenland met de andere gekommitteerden te delibereren en te beslissen.

Getekend: H.J. Beijnsens, J.v. Rooy, J.v. Vlokhoven (kan niet schrijven).

393. B. 26-11-1796 2/252r

Joost van Baarschot, schepen, en Peter van Dommelen, burgemeester van Blaarthem, kommitteren de schepen Jan M. Baselmans, om op 28 november a.s. ten raadhuijze van Eindhoven op de door de president van het kwartier uitgeschreven kwartiersvergadering met de andere gekommitteerden te delibereren en te beslissen.

Getekend: J.v. Baarschot, P.v. Dommelen.

394. Z. 18-4-1797 2/255

Vergadering van schepenen, burgemeesters, zettters, kerk- en meesters van Zeelst, waarbij tot burgemeesters worden aangesteld Herbertus Petrus Borgers en Leendert van den Wildenberg, tot aimmeester Johannes van Lierop.

Getekend: H.P. Borgers, L.v.d. Wildenberg, J.v. Lierop, H.J. Beijnsens, A. Borgers.

395. V. 26-4-1797 2/257

Vergadering van schepenen, burgemeesters en de ainneesters van Veldhoven, waarbij tot burgemeesters worden gekozen Hendrik Donkers en Hendrikus Schooff, tot armmeester Willem van der Meeren, en wel voor de periode van 1 mei 1797 tot 30 april 1798.

Getekend: H. Donkers, H. Schooff (kan niet schrijven), W.v.d. Meeren, W.v.d. Eijnden, P. Verschuren, J. Somers, B. Kuijpers, H. Verlinden, J.v. Nuenen.

396. B. 29-4-1797 2/256

Vergadering van schepenen, burgemeesters, arnuneesters en zettters van Blaarthem, waarbij tot burgemeester wordt aangesteld Johannes Dams, tot armmeester Jan van den Heuvel en tot zetter Peter van Dommelen.

Getekend: J.H.Dams, P.v.Dommelen, J.v.d.Heuvel, J. van Baarschot, J.M.Baselmans, F. van der Leen, M. Krooijmans, C.v. Dommelen, sekretaris J.F. de Wit.

397. V. 22-9-1797 2/258r

Jan Somers en Poulus Verscheuren, schepenen van Veldhoven, kommitteren de schepen Wouter van den Eijnden, om zich op 25 september a.s. op de vergadering der gekommitteerden uit de Representanten van het Volk van Bataafs Brabant te Den Bosch als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1797 tot 30 september 1798.

Getekend: P. Verschuren, J, Somers.

398. Z. 22-9-1797 2/258v

Adriaan Borgers, schepen, Herbertus Petrus Borgers en Leendert van den Wildenberg, burgemeesters van Zeelst, kommitteren de schepen Hendrik Jan Beijnsens, om zich op 25 september a.s. op de vergadering van de gekommitteerden uit de Representanten des Volks van Bataafs Brabant als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1797 tot 30 september 1798.

Getekend: A. Borgers.

399. B. 22-9-1797 2/259r

Joost van Baarschot, schepen, en Johannes H. Dams, burgemeester van Blaarthem, kommitteren de schepen Jan M. Baselmans, om zich op 25 september a.s. op de vergadering van de gekommitteerden uit de Representanten des Volks van Bataafs Brabant te Den Bosch als pachter der gemene middelen aan te dienen voor de periode van 1 oktober 1797 tot 30 september 1798.

Niet getekend.

400. Z. 2-12-1797 2/259v-260v

Vergadering van schepenen, burgemeesters, zettters, arm- en kerkmeesters van Zeelst (afwezig A. Borgers), waarbij het verzoek van Martij-

na Egelmers, weduwe van Hendrik van Keulen, om 17 roeden en 45 vierkante voeten voorpoting van zeker teulland in de Heistraat te mogen kopen, wordt behandeld. Er wordt door de vergadering gesteld: 1) dat deze 17 roeden en 45 vierkante voeten vroeger als grondheer de herzog van Brabant en daarna de Staten-Generaal hadden, 2) dat die "gemeent" alleen aan de inwoners is uitgegeven, 3) dat bij inspektie is gebleken, dat de gemene weg hierdoor niet smaller wordt en de voorpoting van anderen niet gelinkorporeerd wordt, 4) dat de gemene weiden hierdoor niet zodanig zullen verminderen, dat er onvoldoende gras is voor het vee, 5) dat de prijs per roede 1 gulden bedraagt.

Getekend: H.P. Borgers, L.v.d. Wildenbergh, J.v. Erkel, H. Coppelmans, Jan van Dijk (zetter), J.A. Baselmans (zetter), sekretaris J.F. de Wit.

401. V.Z.B. 30-3-1798 ²/_{261r-263r}

Vergadering van de schepenen der dingbank Veldhoven, Zeelst en Blaarthem op verzoek van de agenten van het distrikt Eindhoven. De leden der Municipaliteit: J.M. Baselmans, Joost van Baarschot, A. Borgers, Hendrik J. Beijssens, Wouter van den Eijnden, Jan Somers en Poulus Verschuuren worden ontboden en ontslagen. Genoemde agenten hebben opdracht, de besturen van Lommel, Borkel, Schaft, Westerhoven, Eersel, Steensel, Reusel, Rythoven, Veldhoven, Duijsel, Knegsel, Netersel, Bladel, Hoogeloon, Blaarthem, Meerveldhoven, Wintelre, Zeelst, Casteren, Hapert, Vessem, Eindhoven en Strijp, te reorganiseren. De dingbank gelast de officieren (pol. en militair), de agenten als zodanig te erkennen. Vervolgens worden ten raadhuis door de agenten opgeroepen en als leden van de Municipaliteit aangesteld: J.M. Baselmans, Joost van Baarschot, Hendrik Coppelmans, Mattijs Baselmans, Jan Verschuren, Antonie van der Linden en Hendrik Verlinden. Allen hebben de gebruikelijke verklaring afgelegd. Tot president werd gekozen Antonie van der Linden.

Getekend: A.v.d. Linden, H. Verlinden, J. Verschuren, II. Coppelmans, M. Baselmans, J.M. Baselmans, J.v. Baarschot, sekretaris J.F. de Wit.

402. V.Z.B. 5-4-1798 2/263v-264v

Vergadering van de Municipaliteiten Veldhoven, Zeelst en Blaarthem, waarbij wordt voorgesteld, om de bij deze reorganisatie mede ontslagen sekretaris J.F. de Wit, zijnde een goed vaderlander, opnieuw als sekretaris van de gemeenten Veldhoven, Zeelst en Blaarthem aan het Intermediair Administratief Bestuur voor te dragen.

Getekend: A.v.d. Linden, H. Coppelmans, Jan Verschuuren, H. Verlinden, J.v. Baarschot, J.M. Baselmans, en Mattijs Baselmans als loco-sekretaris.

403. Z. 23-4-1798 2/265r

Grondvergadering van Zeelst, distrikt 1, raadhuis, waarbij 88 personen zijn opgekomen, van wie 86 v66r en 2 tegen het ontwerp van de

Staatsregeling voor het Bataafse Volk hebben gestemd.

Getekend: H.P. Borgers, president, J. van Rooy, stemopnemer, J. van Dijk, stemopnemer, A. van Lierop, stemopnemer, sekretaris A. Borgers.

404. Z. 23-4-1798 2/265v

Grondvergadering van Zeelst, distrikt 2, waarbij 110 personen zijn opgekomen van wie zich 103 v66r en 7 tegen het ontwerp van de Staatsregeling hebben verklaard (lokaal bij Daniël van Lottringe).

Getekend: H. de Wit (voorzitter), H. Coppelmans, H.J. Beijssens, sekretaris G. de Wit.

405. V. 23-4-1798 2/266r

Grondvergadering van Veldhoven, distrikt 1, raadhuis, waarbij 75 personen zijn opgekomen, van wie zich 51 v66r en 24 tegen het ontwerp van de Staatsregeling hebben verklaard.

Getekend: H. flikkers (president), H. Verlinden, J. Verschuren, Jan Maes (stemopnemers).

406. V. 23-4-1798 2/266v

Grondvergadering van Veldhoven, distrikt 2, gemeenteschool, waarbij 62 personen zijn opgekomen, van wie 39 v66r en 23 tegen het ontwerp van de Staatsregeling hebben gestemd.

Getekend: J.v.d. Linden (president), J. Liebreghs, J.v. Doorn (stemopnemers), J.v. Nuenen (sekretaris).

407. V. 26-4-1798 2/267

Vergadering van schepenen, burgemeesters en armmeesters van Veldhoven, waarbij tot burgemeesters worden gekozen Johannes Donkers en Dielis van Esbeek van 1 mei 1798 tot 30 april 1799, tot aaimiteester Hendrik van Stiphout. Zij hebben de gebruikelijke verklaring afgelegd.

Getekend: J. Donkers, D.v. Esbeek, H.v. Stiphout, A.v.d. Linden, J. Verschuren, H. Verlinden, Th. Hanewinkel (vorster), J. Liebreghs, P.v.d. Hurk (zeters).

408. Z. 27-4-1798 2/268

Vergadering van schepenen, burgemeesters, zeters, kerk- en all eesters van Zeelst, waarbij tot burgemeesters worden gekozen: Wilhelmus Verscheuren en Adam Louwers, tot zetter Willem van Grotel, en wel voor de periode van 1 mei 1798 tot 30 april 1799.

Getekend: H. Coppelmans, M. Baselmans, J.v. Dijk, H.P. Borgers, J.v. Erkel, A. Louwers, W. Verschuren, A. Schepers (kan niet schrijven), W.v. Grotel, J.H. Baselmans.

409. B. 28-4-1798 2/269

Vergadering van schepenen, burgemeesters, almmeesters en zeters van Blaarthem, waarbij Francis der Kinderen tot burgemeester wordt geko-

zen voor de tijd van 1 mei 1798 tot 30 april 1799. Hij legt de verklaring af, dat hij een afkeer heeft tegen het stadhouderschap, de aristokratie, de regeringloosheid en het federalisme.

Getekend: F. der Kinderen, J.v. Baarschot, J.M. Baselmans, J.H. Dams, J.v.d. Heuvel.

IV. JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

(vervolg)

1587

Desen tyt hevet noch alsoo gevrosen dat het coren seer bedorven is alsoo datmen oyck nyet sonder vier en heeft conen gedancken ende het coren is dagelyckx dierder geworden, vele oyck van honger bedorven.

Opten Vle juny snachts heeft de partye meynen Den Bosch in te nemen, hebbende gelaten een schuyt ende drye leeren ende twee vande wacht gevangen genomen,

Opten wolff die vele quaets inde beesten is doende is geset wie den selven cost.becomen gelyck oyck te vorens op geset is XXV gld.

Het terwen broot naer advenant is beter toop geweest dan het rogge. Opten Ve juny LXXXVII is den edelen here Heer Rycalt van Merode here tot Oerschot, Hilvarenbeeck, Diessen, Riel, Westelbeerse, Geele, Dussel, Waelhem etc gestorven ende tot Oerschot inde kerck begrave. Opten XII juni] syn de geusen off tvolck van Neercant smergens met gewalt gecomen tot Erp ende Vechel, ende wel tusschen de vier ende vyffhondert huyslieden vanden Peel dootgeslagen.

Opten XXIe juny is Wouter van Elmpt stadthelder tot Oerschot gestelt, ende daerna by mynen here tot schout gestelt van Oerschot ende Hilvarenbeeck, Salm Fabri in syne officie als stathouder. In auguste hevet broot gegouwen tegen tsestich gulden het mud, wese de lopen 8 gld. Alle andere waere advenant.

In july is joncker Willem Spierinck van Wel lieutenant drossaert geworden van het lant van Kessel, doer heer Willem van Krep cancellier van Gelderlant getrouwt hebbende Joffr. Johanna vander Linden schoonsuster van Spierinx voerscreven.

Opten 28 septembris '87 is heer Robrecht van Os ende Custers bruer gevangen vande Ruyteren van Geertruydenberge ende de pastoor gelooft hebbende VC gld. eest nyet mogelyck geweest op te brengen sonder interesse van goede heeren die hen best gedaen hebbende nochtans den ..... nyet weder en hebben en van gecrygen voer ....

De ruyter ende soldaten syn soe sterck mer alle ende boven Oerschot gecomen, datmen egeen metten off andere getyden meer en heeft mogen singen, dan de hooghmisse, doer dyen de Nedercantsche ruyteren allen daghe hier ende hierontrent grasseerden, ende nyemant vry en. was, paep noch custer, noch papist, noch geus maer het was met hen al

wilt, ende sloegent doot off steldent op groet rantchoen.

De pest is alle daghe meerder en meerder geworden besonder tot Spoor-donck, Hovel ende Kerckhoff; tot Best zeer resseerende, Op Alder Sielen dach is Mariken Stockelmans opt raethuys van pest gestorven; daerna Hens ende Yken haere kinderen, Janen ende twee kinderen genesende.

In october is Arien Danels, vorster, ende Neeáken inden Swaen syn huysvrouw vande pest gestorven.

Daerna dat Henrick de Leuw opten XXVIe oktobris in syn plaets van vorsterye is gestelt.

Desen tyt ontrent in augusto begonst hebbende lest leden, hebben die vanden Vleuten willen opponeren tegen de gemeynt ter cause van seeckere nieuwe erffe die sy ingesloten hadden, daervoer executie geschiet was ende hebbende de magistraet in Bosch beschreven ende provisioneel geobteneert van relaxatie etc. maer want die van Oerschot ten Bosch in sulcken cas nyet te recht en staen noch hoeft en hebben dan alleenlijck tehove ende de ordinarise bede soe verre binnen Oerschot dyen aengaende recht gewygert wordt ende voerder nyet en hebben sy hen vonnis provisie nyet ter executien gestelt, maer syn die van Oerschot daerna door quaet toesien by provisie te Bruessel gecondempneert omme henne affgepande beesten by permisie te restitueren ende de reste gegaen in commissarissen.

Naeden oogst is wederom got tyt geworden van coren maer de contributie is soe hoge gelopen aenden ruyteren vande grave van Hboghstraten tot Grave liggende, diemen alle maenden moet geven XI hondert gld. dat nyet mogelyck en is te herderen, ende aende Nedercant nyet min die van welke vande Nedercant comen men heeft moeten geven hoeft voer hoeft ses gulden voer hen executie.

De schepen vuyt Hollant syn ten Bosch planteyt aencomen synt in octobri geladen met visch, olie, zeep, tere ende dyergelycke waer. Men heeft elck lopen roggengegouwen hebbende voerden oogst vyff gulden in decembris 87 wederom gecocht ende planteyt genoch gevonden (godt sy loffe) voer XV st. ende min, den boeckweyt XI st., gerste XIIII st., de haver IX st, behouwyck de terwe heeft noch gegouwen twee gulden het vat ende meer.

(In auguste '88 een lopen rogge VIII st. den rogge, de gerste VIII st., de haver VI st. ende is nochtans eenen ... oogst geweest.... allen dage seer ....

Opten XVIIe decembris syn hier gecomen acht jongens vande bende van seggende dat de hele bende soude comen ende soo sy hier seven ruyter vande grave van Hollach ende een heeft gehoord dat van de grave voerscreven goede victoris heeft gehadt in Loemel ende Nedercant gevangen, die welke over een maent te voerens den grave hadde geattrapeert eenen Andriessen vande Sande persedent ruyteren mede hadden genomen contributie vande grave, by den geleeight tot Herwaerden opt schip van oorlogen ende gelooft hebbende vyff hondert gulden voer den ontslach. Daer nae by vertreck vande geset vt Dort.

V. a. DE OORKONDEN VAN BEST EN OIRSCHOT VANAF DE 14e EEUW

(vervolg)

70. SCHEPENOORKONDE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
10 mei 1331

Jacobus dictus Coptijt famulus domini Willelmi de Buscho militis ex parte dicti domini Willelmi ut dicebat bona dicti Willelmi sita in parochia de Oerscot que dicuntur bona de Cruninghen cum attinentiis ipsorum bonorum universis tam in humidis quam in sicco consistentibus prout dominus Godefridus de Audenhoven et eius in hoc socii dicta bona a dicto Willelmo ad pactum habere et tenere consuerunt ut idem Jacobus dicebat dedit ad annum et hereditarium pactum Henrico filio dicti domini Godefridi ab eodem Henrico jure hereditario possidenda anno quolibet pro quatuor et dimidio modiis siliginis mensure de Oerscot et pro quatuor et dimidio modiis ordeï eiusdem mensure dandis et solvendis dicto domino Willelmo a dicto Henrico in festo purificationis beate Marie Virginis et in Oerscot tradendis de bonis antedictis, et promisit dictus Jacobus ex parte et nomine dicti domini Willelmi ut dicebat dicto Henrico de dictis bonis et eorum attinentiis debitam et iustam pro dicto pacto prestare warandiam et omnem obligationem in dictis bonis existentem excepto pacto predicto eidem Henrico penitus amovere, et ad maiorem securitatem de solutione dicti pacti dicto domino Willelmo faciendam dictus Henricus quindecim solidos annui et hereditarii census et octo lopina ordeï annui et hereditarii pacti quoscumque Johannes dictus vander Dwerrijt ipsi Henrico annuatim solvere tenetur et duo bonaria prati sita ad locum dictum die Flavicsdonc et ad ipsum Henricum spectantia ut idem Henricus asserebat dicto Jacobo ad opus dicti domini Willelmi pro solutione pacti supradicti simul et indivisum cum predictis bonis supposuit et hereditarie obligavit sub hac forma quod si dictus Henricus dicta bona reddere et resignare voluerit et pro dicto pacto tenere non voluerit, extunc dictus Henricus dicta bona cum pleno pacto et cum dictis quindecim solidis annui et hereditarii census cum octo lopinis ordeï annui et hereditarii pacti et cum duobus bonariis prati predictis ipsi Jacobo ad opus domini Willelmi predicti per solutionem pacti suppositis et obligatis ut promittitur reddet et resignabit, promisit etiam dictus Henricus ut debitor principalis super se et bona sua quod si in hereditatibus predictis dicto Jacobo ad opus dicti domini Willelmi pro solutione pacti supradicti suppositis et obligatis simul cum bonis predictis ut predictum est obligatio aut impetio aliqua fuerunt ipse Henricus obligationem aut impetitionem huiusmodi dicto domino **willelmo omnino deponet. Testes** interfuerunt scabini in Byschgoducis Elyas Pannicida et Bertoldus Steimpel. Datum anno domini M CCC tricesimo primo in crastino ascensionis eiusdem.

(Jacobus Coptijt, bediende van ridder Willem vanden Bosch, heeft namens zijn heer diens goederen te Oirschot, genaamd de goederen van Cruninghen, die heer Godefridus van Audenhoven van Willem in erfpacht had, in erfpacht overgedragen aan Henric, zoon van Godefridus en wel voor 41 schepel rogge en 4 schepel gerst per

jaar. Als onderpand stelt Henricus de 15 schilden jaarcijns en 8 lopen gerst, die hij jaarlijks van Johannes Dwerrijt ontvangt,)

71. SCHEPENOORKONDE VAN OIRSCHOT
21 februari 1386

Wij Heinric Vos soen van Beerse, Jan Rutghers soen was van Audenhoven, Diederic die Cromme, Joerden Brant, Godevaert Eckermans, Jan Heinrics soen was van Aerle ende Joerden vander Braken, scepenen in Oerscot, tughen onder onsen ghemeynen seghel, dat voer ons comen is Heinric Heinrics soen van Melincrode ende heeft met scepenen brieven overghegheven ende opghedraghen Alaerden Kathelinen Beerten soen was, Kathelinen sijnre suster, Jannen gheheyten Leysen, Humannen Maes Humanssoen was van Boxtel, Heylwighen ende Elysabetten Wautgher dochteren, die naturael soen was Henrics Wuesten, alsolken een mudde roggen syaers erfs pachts der gherechter maten van Oerscot als hij jaarlijcs op onser Vrouwen dach alsmen kersen bornt gheldende hadt in der erffenisse Godevaerts van Ructe ende als hi ghecreghen hadt van Jacoppen van Esch, Diederics Neven swagher ende als dieselve Jacop ghecreghen hadt van Wouteren Martheus soen van Essche ghelijc als der scepenen letteren van Oerscot tughen ende begripen die daer op ghemaect sijn ende dat Heinric voerscreven helmelinghe op dit voerscreven een mudde rogge heeft verteghen tot behoef Alaerts Kathelinen, Jans Homans, Heylwighen ende Elysabetten voerscreven ende hoerre erfghenamen na hen ende dat dese selve Heinric voirscreven heeft gheloeft op hem ende op sijn goet voer hem ende voer sijn nacomelingen na hem dit voerscreven opdraghen overgheven ende vertijen stedich ende vast te hauden tot ewighen daghen ende allen voercommer daer inne af te doen dien hij daer op ghemaect heeft sonder ennich weder segghen, ghegheven in den jaer alsmen streef van der gheboert ons Heren dusent driehondert tachtentich ende esse een en twintich daghen in februario.

(Heinric Heinrics van Melincrode heeft overgedragen aan Alaerd, zoon van Kathelijne Beerten, aan zijn zuster Kathelijne, aan Jan Leijsen, Human zoon van Maes Humans van Boxtel, en aan Heijlwich en Elysabeth, dochters van Wbuter, natuurlijke zoon van Henric Wuesten, een erfrente van één mud rogge, die hij jaarlijks beurde uit het erf van Godevaert van Ructe en die hij van Jacob van Esch, de zwager van Diederic Neven had verkregen. Jacob van Esch had deze erfrente eerder van Wouter Matheus van Essche verkregen.)

V. b. DE VELDHOVENSE OORKONDEN (OERLE, MEERVELDHOVEN, ZEELST, VELDHOVEN, ZONDERWIJK) VANAF DE 13e EEUW.

(vervolg)

21. SCHEPENOORKONDE VAN OERLE
23 maart 1394

Wij Arnt Ileinrick Keysers soen ende Jan Maes soen was vanden Eijnde, scepenen in Oerle, tughen onder onsen seghelen, dat voer ons comen sijn Rutgher van den Dijc, Wouter vanden Dijc ende Maes Comans van Knechsel ende hebben ghetuicht eendrechteliken als scepenen op hoeren eedt bij manissen des richters, dat voer hen Jan Spikerman als man onser liever ende ghenedigher Vrouwen van Brabant, Peter Veren Heijlen soen, Jan die Hoghe, Wouter vanden Eijnde, Jan die Volre ende Arnt vanden Valgaet, tuijchden eendrechteliken in der vierscare in enen ghebannen ghedinghe tot Oerle op hoeren eedt bij manissen des richters, dat hen cundich weer dat allen die laet op die twee goeden tot Xonderwijk gheleghe die den Goetshuijs van Postel toebehoerende sijn daer op ghezeten ende ghewoent hebben van des Goetshuijs weghen van Postel voersc. tsestich jaer lanc ende meer ende dat sij die tienden tot Zonderwijk die den voersc. Goetshuijs van Postel daer toebehoerende sijn gheleijt hebben van des Goetshuijs weghen van Postel voersc. tsestich jaer lanc ende meer, ende dat dat Goetshuijs van Postel voerseit die voersc. twee goeden metten tienden voersc. ghehantplicht heeft als voer sijn erve tsestich jaer lanc ende meer ende nijement anders, in kennisse der waerheijt soe hebben wij scepenen boven ghenoeemt onse seghelen aen dese teghenwoerdighe letteren ghehanghen. Ghegheven in den jaer doe men screef van der gheboert ons Heren dusent driehondert tneghentich ende vier op den drie ende twintichsten dach in meerte.

(Schepenverklaring van Oerle, dat Jan Spikerman, leenman van de hertogin van Brabant, Jan die Hoghe, Wouter vanden Eijnde, Jan die Volre en Arnt vanden Valgaet in de vierschaar van Oerle getuigd hebben, dat alle "laeten" (horigen-pachters) op de twee goederen van het Godshuis van Postel te Zonderwijk, 60 jaar en langer daarop hebben gewoond en de tienden vanwege het Godshuis van Postel 60 jaar en langer hebben geïnd en dat het Godshuis van Postel 60 jaar en langer als eigenaar van de twee goederen en de tienden is opgetreden en niemand anders.)

V. d. DE OORKONDEN VAN BEERS VANAF DE 14e EEUW

(vervolg)

9. SCHEPENOORKONDE VAN OERLE
17 oktober 1344 (Archief: abdij Tongerlo)

Wi Jan vander Heijden ende Jan Happen sone scepen in Oerle, tughen onder onse seghelen, dat voer ons sijn comen Ver Heijlewijc Peters

Smeits vief van Oerle was, Henric, Wouter ende Peter haer sone, 'ende hebben vercocht ende geliet, ende bekent dat si vercocht hebben voer hen, voer haer erfghenamen na hen ende voer haer nacomelinghe, Jacobbe Vrancken sone vanden Bogharde van Eijke tot sine behoef, sijnre erfghename na hem oft sijnre nacomelinghe, een stuc beems gheleghe aen den Rake, in die prochie van Westelberse, dat voermaels Peters Smeits van Oerle was, ende ver Heijlewijc ende Henric, Wouter ende Peter haer sone voerseit ende Jan Godevaerts sone vander Wuestbraken was, hebben gheloeft ghesamender hant ende onghesceiden op hen ende haer goet Jacobbe voers. dit voerghenoemde stuc beems gheloeft te weren, als men erve mit sculdich is te weren, ende alle voercommer af te doen, ute ghenomen der heren tijns vanden gronde. Ghegheven int jaer ons Heren gheboert doe men screef M^oCCC^oXL ende vier, tsondaghs voer sinte Luucs dach ewangelists.

(Voor de scepenen van Oerle heeft Heijlewijc, de vrouw van Peter Smeits van Oerle, met haar kinderen Henric, Wouter en Peter, een weiland aan de Rake te Westelbeers verkocht aan Jacobus, zoon van Frans vanden Bogharde van Bergeijk.)

VI. OUDE TOPONYMICA

Dit hoofdstuk wordt in de volgende aflevering voortgezet.

VII. GENEALOGICA

1. VELDHOVENSE GESLACHTEN VAN DER LINDEN (VERLINDEN) van 1667 af
(Gegevens, verzameld uit de doopboeken respectievelijk geboorteregisters van Veldhoven, chronologisch geordend per ouderpaar.)

(vervolg)

HENDRICUS VAN DER LINDEN	X	FRANCISCA SMITS
29- 6-1812 Pierre	V. get.	Seb.v.d.Hurk, H.Moeskops
21- 7-1817 Geertrudis	V. "	A.v.d.Linden, H.A.v.d. Linden
HENDRICUS VAN DER LINDEN	X	JOANNA CATHARINA. VAN VEGGHEL
1- 6-1813 Willem	V get.	A. Meelen, A.v.d. Linden
21-11-1815 Hendricus	V.	P. Meelen, F. Peeters
29- 1-1817 Catharina	V.	J.v.d. Sanden, F. Peeters
18- 1-1819 Catharina	V.	J.v.d. Sande
PETER VAN DER LINDEN	X	JOHANNA TOPS
10-10-1814 Adriana	Z. get.	G.Beijlsens, J.Baselmans
20- 3-1817 Walterus	Z.	J. Bertrams, J.van Rooij
8-10-1821 Wilhelmina	Z.	J. Bertrams, J.van Rooij

GODEFRIDUS VAN DER LINDEN 2- 3-1815 Johannes	X Z.	GEERTRUDA VAN DEVENTER get. J. Baselmans, G. Beijsens
FRANCIS VAN DER LINDEN 27-10-1815 Johanna Maria	X V.	JOHANNA SWAGEMAKERS get. C.v.d. Huigevoort, J. Joosten
12- 4-1817 Martha	V.	J. Box, J. Joosten
10- 9-1821 Maria	V.	L. Scheepens, H.v.d. Linden
7- 9-1825 Hendrica	V.	" J.F. Somers, F. Peeters
DIRK VAN DER LINDEN 29- 1-1819 Gerardus	X Z.	CATHARINA VAN DEN BROEK get. J.v.d. Linden, J. van Rooij
13- 9-1822 Adriaan	Z.	G. de Wit, J. van Rooij
HENRICUS VAN DER LINDEN 29- 7-1825 Elizabeth	X V.	GERARDINA SMOLDERS get. J.F. Somers, L. Somers
JOHANNES VAN DER LINDEN 14- 9-1828 Anthonius	X Z.	MARIA SMULDERS get. G. de Wit, J. van Rooij
20-10-1832 Anthonius	Z.	" G. de Wit, J. van Rooij
3- 3-1840 wilhelmus	Z.	H. Wouters, H.van de Ven
FRANCIS VAN DER LINDEN 26- 8-1830 Martinus	X V.	HELENA BAKEN get. H.v.d. Linden, A.v.d. Sanden
17-11-1840 Johannes	V.	" H.v.d. Linden, J. de Pon
10- 8-1843 Hendricus	V.	D.v.d. Donk, H.v.d. Linden
JAN VAN DER LINDEN 16-12-1834 Antonius	X Z.	MARIA VAN STIPHOOT get. G. de wit, J. van Rooij
6- 1-1837 Antonius	Z.	J. van Rooij, J.F.Lodewijks
WILLEM VAN DER LINDEN 10- 3-1835 Aldegonda	X V.	CATHARINA ELIENS get. H.v.d. Linden, W. Kuipers
JACOBUS VAN DER LINDEN 8- 5-1837 Johanna	X Z.	JOHANNA CATHARINA SENDERS get. J. van Rooij, J.F.Lodewijks
20- 7-1839 Petronella	Z.	M.v.d. Weijden, J. Tops
20- 5-1841 Petrus	Z.	M.v.d. Weijden, J.v.d. Zeel- berg
31-12-1843 Johannes	Z.	F. Tielemans, J. Dekkers
11-11-1846 Martinus	Z.	St. Lieven, Th.v.d. Ven
26- 3-1851 Arnoldina	Z.	Chr. de Greef, J.van Nunen
WILHELMUS VAN DER LINDEN 28- 2-1846 Anthonius	X Z.	PETRONELLA VAN EXSCEL get. G. Beijsens, Th.v.d. Ven
17- 9-1847 Maria Catharina	Z.	St. Lieven, Th.v.d. Ven
24- 8-1850 Arnoldus	Z.	G.v. Lierop, J. Couwenberg
PETER VAN DER LINDEN 17- 4-1847 Jan Hendrik	X V.	THEODORA VAN DE VEN get. J.F.v.d. Hurk, P. Moeskops
11- 3-1850 Peter Johannes	V.	J.F.v.d. Hurk, P. Moeskops

HENDRIKUS VAN DER LINDEN 12- 3-1849 Johanna	X Z.	WILHELMINA VAN ROOIJ get. Chr. de Greef, J.v. Nunen
14- 9-1851 Johannes	Z.	Chr. de Greef, J.v. Nunen
6- 5-1853 Ardina	Z.	Chr. de Greef, J.v. Nunen
12- 7-1854 Goverdina	Z.	Chr. de Greef, J.v. Nunen
JOHANNES CORNELIS VAN DER LINDEN	X	HUBERDINA RADEMAKERS
15- 7-1849 Helena	V.	get. P.v. Gerwen, A.v. Hooren
17- 9-1852 Dimpna	V.	" J.v. Heeswijk, J. Peeters
24- 7-1860 Maria Catharina	V.	J.v.d. Ven, J.v.d. Broek
ADRIAAN VAN DER LINDEN 15- 2-1850 Theodorus	X Z.	MARIA ANNA KAAS get. J. Couwenberg, G.v. Lierop
31-10-1851 wilhelmina	Z.	" Chr. de Greef, J.v. Nunen
5-11-1852 Peter	Z.	" Chr. de Greef, J.v. Nunen
12- 3-1855 Catharina	Z.	" Chr. de Greef, J.v. Nunen
29- 7-1855 Johanna	Z.	" Chr. de Greef, J.v. Nunen
15- 9-1858 Francina	Z.	" Chr. de Greef, F. Bazelmans
1- 2-1860 Henrica	Z.	Chr. de Greef, F. Bazelmans
5- 1-1863 Hendrika	Z.	Chr. de Greef, F. Bazelmans
7- 3-1864 Johannes	Z.	Chr. de Greef, P.v. Lippen
ANDRIES VAN DER LINDEN 14- 8-1855 Maria Anna	X	HENDRINA ROOIJERS
Catharina	V.	get. A. Somers, J.v.d. Ven
15- 1-1858 Hendrica	V.	J.v.d. Ven, J.v. Schoonbeek
JOHANNES VAN DER LINDEN 6- 7-1866 Maria Chris- tina	X V.	ELISABETH MAAS get. P. Louwers, J.A. Louwers
19- 6-1868 Magdalena	V.	" P. Louwers, J.A. Louwers
31-12-1869 Francisca	V.	P. Louwers, J.A. Louwers
9- 8-1872 Adriaan	V.	P. Louwers, A.v.d. Linden
27- 2-1875 Francis	V.	P. Louwers, A.v.d. Linden
3- 7-1877 Martinus	V.	P. Louwers, J.J. v.d. Ven
31- 8-1878 Magdalena	V.	P. Louwers, H. Rooijers
8- 4-1880 Johannes	V.	P. Louwers, II. Rooijers
20- 5-1882 Johannes	V.	P. Louwers, A.v.d. Linden
15- 1-1887 Maria Elisabeth	V.	J.J. v.d. Ven, J. Zweens

(wordt vervolgd)

2. ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972, door A.B. van Cronenburg, Rotterdam

Zie: Hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 3, blz.124

- 3. GENEALOGISCHE REEKS van Peter Hubertus VAN TULDEN te Ottoland (Hilvarenbeek, 's-Hertogenbosch, Nederweert, Maasbree, Rotterdam)

Zie: Hoofdstuk XI, Lezers leveren hun bijdrage, nr. 2, blz.121

- 4. Aanvulling op de GENEALOGISCHE REEKS van MARIA MARGARETHA VAN DE SANDE, gepubliceerd in aflevering 18 van Campinia, blz. 80.

Zie: Hoofdstuk XI, Lezers leveren hun bijdrage, nr. 4, blz.128

VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSCHOT
VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

(vervolg)

- 31. "De Maan", Nieuwstraat 9, sectie F 465
- A. HEER WOUTER VAN CUIJCK p.m. 1640
  - 1. "Het vierde part in huijs en hoff"
    - grootte: 81 roeden, aanslag: 1 g. 13 st. 8 p.
  - 2. "Het vierde part in huijs en hoff"
    - grootte: 81 roeden, aanslag: 1 g. 6 st.

verpondingsboek Kerkhof nr. 1, fol. 77 Bv
- B. 1. DIRCK JANSSEN VAN MORETTEN 1665
  - "Het vierde part in huijs en hoff"
    - grootte: 81 roeden, aanslag: 1 g. 13 st. 8 p.
- 2. NICLAES JANSSEN VAN CUIJK 1665
  - "Het vierde part in huijs en hoff"
    - grootte: 81 roeden, aanslag: 1 g. 6 st.

verpondingsboek Kerkhof nr. 1, fol. 77 Bv
- C. DIRCK VAN MORETTEN
  - a. "Het cleijn huijsken"
    - aanslag: 3 st.
  - b. "Huijs en aenstede"
    - grootte: 16' roeden, aanslag: 2 g. 19 st. 8 p.

Van C. b. 10 roeden' overgedragen aan ARIAEN JANSSEN VAN LOON

verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 70v
- D. MARIA VAN MOURETTEN, weduwe van Corstiaen Moescops 1732
  - zie C
- E. PERNEL CORSTAENS MOESCOPS 1739
  - zie C

- F. JAN BAPTIST SMITS 1739
  - " 't cleijn huijsken en 6 roeden van de aenstede"
    - aanslag: 12 st. 8 p.

verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 151v
- G. HENDRICK PAULUSSE MOESCOPS 1740
  - " 't cleijn huijsken en 6 roeden van de aenstede"
    - aanslag: 12 st. 8 p.

verpondingsboek Kerkhof nr. 2, fol. 67v 2°
- H. MARIA GERITS VAN CUIJCK 1746
  - " 't cleijn huijsken en 6 roeden van de aenstede"
    - aanslag: 12 st. 8 p.

verpondingsboek Kerkhof nr. 3, fol. 97
- I. HELENA MARIA GERITS VAN CUIJCK 1757
  - "Wijs en 6 roeden in de aenstede"
    - aanslag: 12 st. 8 p.

verpondingsboek Kerkhof nr. 4, fol. 70
- J. PEETER LOUIS VAN SOMEREN (wever) 1776
  - "Blijs en erve en 6 roeden in de aenstede, genaamt DE MAAN"
    - aanslag: 12 st. 8 p.

verpondingsboek Kerkhof nr. 4, fol. 70, nr. 5, fol. 72, nr. 6, fol. 70

ook: kohier der huizen, 1791, nr. 108
- K. CORNELIS PETERS VAN SOMEREN
  - kohier der huizen, 1808

Aansluitend aan het kohier der huizen vermelden de kadastrale leggers van Oirschot de volgende eigenaars:

  - CORNELIS PETERS VAN SOMEREN (zie: K) 1832
    - "Huis, schuur en erf"
      - grootte: 1 roede, F 465, art. 656
  - L. WILLEM VERREES, winkelier (door koop), art. 865 1833
  - M. CORNELIS SMETSERS (door koop), art. 1412 1835
  - N. CORNELIS SMEIJERS (kleermaker), art. 3569 1891
  - O. ANTHONIUS BOGMANS (schoenmaker), PETRUS BOGMANS (schoenmaker), CORNELIA CATHARINA BOMANS (winkeljuffrouw) art. 3798 1896
  - P. ANTHONIUS BOGMANS (afroeper), PETRUS BOG'IANUS (schoenmaker) art. 3982 1901
  - Q. PETRUS BOGMANS (tuinman) art. 4487 1913
  - R. CHRISTIANUS v/d LOO (landbouwer, geb. 11-11-1883) art. 6542 1952

S. PETRONELLA JOHANNA v/d LOO, weduwe van Hendrik van Hout, en LUCIA MARIA VAN HOUT (door koop) 1965
art. 7868

T. LUCIA MARIA VAN HOUT 1965
"Huis, erf en schuur"
grootte: 1 A
1966 gedeeltelijk vernieuwd

IX. HET HOF VAN HEERENBEKE ONDER OIRSCHOT

(door Felix Maes, archivaris abdijs van 't Park)
(vervolg)

HET PACHTHOF VERKOCHT

Park verkocht het Hof van Heerenbeke aan de heer Marcellus Bles tot Thilbergh, heer van Moergestel.

We laten hier de lijst volgen van de goederen, die toen behoorden tot de Heerbeexe hoeve, met hun oppervlakte en hun aanslag of belasting (9).

De Heer Marcellus Bles tot Thilbergh, bij transport der Secretarije alhier dato 16 januari 1760

De Heerbeexe hoof toebehoorende aen de Abdijs tot Perck omtrent Loven

huys, hof mette landerijen bestaende inden ouden koeyacker, het mutsen, het half mutsen, den vorsten heycamp, den agtersten dries, den agtersten heycamp met 't heyvelt, 82 lopen, 45 roeden 62-15-12
item hof, boomgaert tegent huys over met lant agter regt door tot het kerckencanten, driessen en moervelden, 20 lopen 8- 6- 0
item den maebeempt, 50 lopen 19-19- 0
het smael velt daer agter, aen Outherbeek, 18 lopen 7- 1- 0
het Outherbeek met den dijck ten westen, met de groes en wey, 50 lopen 18- 9- 0
de vleug met hopvelt en hengstenvelt, 88 lopen 19-15- 0
het kalver lock, calverdries, schaepsdries en ront hopvelt, 16 lopen 2-11- 0
de waelsonck neffens de hoge waelsonck, 18 lopen 3- 2- 0
de hoge waelsonck metten heyvelt, 38 lopen 3-17- 0
de smaellsonck neffens de rouw esdonck, 10 lopen 2- 3- 0
de rouw esdonck, 30 lopen 3-15- 0
de papenbeempt, 20 lopen 6- 1- 0
't 3e Heerbeek van Velders wal, 10 lopen 3-12- 0
't 4e Heerbeek van Velders wal, 18 lopen 4- 4- 0
't agterste of 5e Heerbeek van Velders wal, gen. 3-14- 0
Loukens heerbeek, 28 lopen
de groes gen. de ses buender aenden anderen gelegen samen

sonder separatie, wallen of gragten tissen beijden

den eersten bunder	8 lopen	geset	1-13- 8
den 2e bunder	8 lopen		1- 4- 8
den 3en bunder	8 lopen		1- 4- 8
den 4en bunder	8 lopen		1- 4- 8
den 5en bunder	8 lopen		1- 4- 8
den 6en bunder	8 lopen		<u>1-16- 8</u>
samen	48 lopen		8- 8- 8

8- 8- g

De agt bunder wesende insgelijcx een velt:

de Zeerste bunder	16 lopen		3-19- 0
den 3en bunder	8 lopen		2- 4- 0
den 4en bunder	8 lopen		1-19- 8
den 5en bunder	8 lopen		1-19- 8
den 6en bunder	8 lopen		1-19- 8
den 7en bunder	8 lopen		1-19- 8
den 8en bunder	8 lopen		<u>1-19- 8</u>
samen	64 lopen		16- 0- 8

16- 0- 8

Het 2e heerbeekvelt van Velderswal, 18 lopen 2-19- 0

's smalvelt naest de waelsonck, 12 lopen 2-12- 0

het outherbeek naest velderswal over den dijck ten oosten, 12 lopen 3- 1- 0

het Ie heerbeek langs velders wal, 30 lopen 5- 4- 0

somme aanslag

207- 9- 4

WAT ER VERDER GEBEURDE MET DE HEERBEEKHOEVE

In Campinia, het driemaandelijks blad van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland, 2e jaargang, januari 1973, nr. 8, blz. 179-183 (10), vinden we heel de lijst van de eigenaars van deze hoeve vanaf de 17e eeuw tot 1971. Uit deze lijst tekenen we volgende namen en bijzonderheden aan.

Na de heer Marcellus Bles tot Tilborgh, heer van Moergestel, ging het goed in 1798 over op de vier kinderen en erfgenamen van de heer M. Bles.

In 1806 hoorde het toe aan Vrouwe Cornelia Bles, weduwe van de heer Jan Chr. Willem van Dachne. Tot dan toe behield het goed dezelfde grootte, namelijk 82 lopen, 45 roeden, met een aanslag van 62 g. 15 st. 12 p..

Tot omstreeks 1830 bleef het in het bezit van Mevr. Dachne, in Den Haag. In 1834 werd het verkocht aan Joannes Diepen, fabrikant en grondeigenaar te 's-Hertogenbosch: huis, schuur en erf, groot 61 roeden 10 ellen; het was dus aanmerkelijk kleiner; en van de gebouwen zullen er ook wel heel wat verdwenen zijn.

Omstreeks 1860 kwam het in het bezit van Menno Louis Victor van Coehoorn, baron de Gerard de Mielle, kapitein te Amersfoort. In 1871 werd het eigendom gesplitst; in 1872 werd er verbouwd en in 1873 bijgebouwd. Hetzelfde jaar is het afgebrand.

In 1880 kreeg de weduwe Joannette Op ten Voort bij successie "kasteel en lusttuin", groot 1 ha 50 a 40 ca. Het kasteel met lusttuin ging over op Menno Hugues Philippe Aijmarij Raoul, baron de Gerard de Miellet, die in 1908 bijbouwde.

In 1913 woonde er Jozef Elias van Hasselt, fabrikant te Groningen, en hoorde kasteel, schuur en tuin toe aan N.V. Exploitiemaatschappij "Alzanda" te Amsterdam. In 1926 werd het verkocht aan Christiaan Cornelius Andrea van Gorp, fabrikant te Tilburg. Na zijn overlijden ging het over op de weduwe Martina Margareta van Vlokhoven, wonende te Den Haag, en later te Den Bosch. In 1943 werd er verbouwd; nu was het: kasteel, huis, schuur en tuin, groot 1 ha 49 a 55 ca.

Na het overlijden van de weduwe ging het goed over op de kinderen: Adrienne Wilhelmina Anna Maria van Gorp, weduwe van P. Gelders te Utrecht, en Maria Josephina Anna Emelia van Gorp, gehuwd met M. Th. Wisten te Oirschot. Sinds 1971 bewonen deze laatste het "Landgoed Heerbeek" te Oirschot, en wordt het door hen gerestaureerd (11). In voornoemd tijdschrift Campinia staat een kopie van een schets uit 1777, die ons een goed idee geeft van de ligging van de Heerbeekse en de Velderhoeve, van de vroegere Heer van Boxel.

Noten:

- (9) Mededeling van de heer W. Klaasen, archivaris te Oirschot, waarvoor dank.
- (10) Wij danken de heer W. Klaasen, archivaris te Oirschot en redacteur van dit zeer interessante tijdschrift, voor het nummer dat hij ons toezond.
- (11) We mochten van hen zeer mooie foto's en tekeningen ontvangen, waarvoor dank.

X. LIJST VAN KEMPISCHE PLAATSEN MET OPGAVE DER "CONTRIBUTIEN AENDE CONNINGEN VAN VRANCKRIJCK EN SPANJE" IN 1702.

Oirschot	7762-13- 2
Oistelbeers	646-12- 2
Middelbeers	395-19- 8
Eersel	1580-10-10
Duizel	385-12- 8
Steensel	373- 5- 8
Bergeijk	2191- 3- 0
Borckel-Schaft	466- 5-14
Riethoven	878-12-12
Westerhoven	719- 9- 4
Hapert	562-18- 4
Hoogeloon	751- 3- 2
Casteren	371- 3- 8
Dommelen	539- 3- 8
Bladel	1091- 9- 6
Reusel	436-10- 4
Lommel	2430-17- 8
Oerle	752-18-14
Meerveldhoven	162-14- 0
Vessem	711-18- 2
Wintelre	460-12-10
Knechtel	244-18- 8
Zeelst	706- 5- 2
Veldhoven	1014-15- 6
Blaarthem	417-10- 4
Valkenswaard	1180-13-10
Waalre	1006- 3- 6
Aalst	629-10- 0
Gestel	802- 1- 4
Stratum	658- 0- 8
Strijp-Eckart	1087-10-12
Woensel	2037-17-14
Eindhoven	3212- 4- 4

Totaal Kempenland 37811- 2- 0

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875. (door Th. A. Kuypers)

D. De pastoor en mens Gerardus Verhoeven

(vervolg)

De dood van Antonius van Alphen en de benoeming op 5 juni van Henricus den Dubbelden tot administrator apostolicus ad interim vormen een goede gelegenheid wat dieper in te gaan op de houding van pastoor Verhoeven tegenover zijn geestelijke overheid. Voor hem gold het gezegde: nil sine episcopo (= niets zonder de bisschop). Of het nu ging over het reglement voor het zangkoor, de verpachting van de banken, het beleggen van kerkegelden, een vertrouwelijke mededeling over het gedrag van zijn kapelaan, onenigheid met de buurtgeestelijkheid, een geval van zelfmoord, gevallen van vrijmetselarij: pastoor Verhoeven voelde het als zijn plicht in alles het gevoelen en het oordeel van zijn overheid te kennen en daarnaar zijn gedrag te regelen.

Het zou verkeerd zijn op grond van vertrouwelijke mededelingen over bepaalde personen pastoor Verhoeven als een soort verklikker te zien. Daarvoor was hij te integer. Het ging hem er niet om die personen zwart te maken. Hij wilde juist helpen. Een goed advies van de bisschop moest steunen op goede en eerlijke informatie. Hij vond dat de bisschop het recht had op de hoogte te zijn.

In 1845 zou Mgr. J. Zwijsen de nieuwe kerk komen konsakreren. Aanvankelijk wilde Mgr. alleen de konsekratie doen en bij de daarop volgende mis nontificaliter assisteren. Pastoor Verhoeven verzocht hem (brief 28 mei in Archief Bisdom) met een beroep op vroegere vriendschap toch zelf de pontifikale mis te doen "dat mijne eenvoudige gemeentenaren nog aan hunne kinderen en kinds kinderen zulks konden mededeelen".

In een brief van 19 oktober 1851 (Archief Bisdom) betuigde pastoor Verhoeven bij het overlijden van Mgr. Henricus den Dubbelden aan Mgr. J. Zwijsen "als onzen algemeenen Herder en Vader door de gratie Gods aangesteld" zijn kinderlijke onderdanigheid, zijn oprechte genegenheid en zijn verschuldigde eerbied en hij beloofde "aan mijne schapen, die ook de Uwen wezen, (dit) te zullen inprinten". Voor iedere gezagsdrager had hij een hoge eerbied, met Mgr. J. Zwijsen echter, met wie hij samen op het seminarie van Herlaar was geweest en met wie hij mogelijkwijze nogal eens contact had, toen Mgr. daar pastoor was te Best, voelde hij zich wel heel bijzonder verbonden.

Bij het oordeel van Hogerhand legde hij zich onvoorwaardelijk neer en zelfs in gevallen, waarin hij de overtuiging had juist gehandeld te hebben, was zijn vertrouwen in de overheid zo groot, dat hij haar oordeel hoger achtte dan zijn eigen overtuiging. Dit wilde echter niet zeggen, dat hij zonder meer met zich liet sollen. Waar het zijn

recht betrof wist hij zijn zaak moedig te verdedigen (zelf noemde hij het vrijpostigheid) en uitstekend onder woorden te brengen. Steeds vocht hij met open vizier. Onverschillig echter of het oordeel in zijn voor- of nadeel zou uitvallen, van tevoren stond reeds vast, dat, eenmaal de beslissing gevallen, deze ook ten volle aanvaard zou worden. Het "Roma locuta - causa finita" gold voor hem op dezelfde wijze wat betreft zijn bisschop.

Het is duidelijk dat een pastoor met zulk een hoge opvatting van gezag, deze ook op zijn parochianen zal overbrengen (zie de belofte in bovengenoemde brief van 16 oktober 1851). Hiervan wist hij bij het realiseren van zijn plannen een goed (tegenwoordig zeggen we heel gemakkelijk "handig") gebruik te maken.

Een voorbeeld ter illustratie. In 1854 werd de klinkerweg, de tegenwoordige Dorpstraat, aangelegd. Vóór die tijd liep er een voetpad vanaf de pastorie over het land van de Wed. J. de Groot-Rijkers naar de sakristie. Iedereen van het gehucht Den Broek maakte er gebruik van. Door de aanleg van de steenweg was dit voetpad overbodig geworden. De weduwe wilde het voetpad, dat bovendien onveilig was voor de kerk, weer bij haar land trekken en ook pastoor Verhoeven had daar belang bij. Maar in ruil voor afstand van alle recht op dit voetpad had hij graag een nieuw pad vanaf de klinkerweg recht naar de sakristie, eveneens over het land van deze weduwe. Om moeilijkheden in de toekomst te voorkomen wilde pastoor Verhoeven het recht op dit voetpad notarieel vastleggen. Hij vroeg verlof aan het bisdom om tot deze ruil te mogen overgaan. Bij dit verzoek was ingesloten een voorlopige notariële akte. In deze akte was sprake van een voetpad van één Ned. el breed. Mogelijk wilde de weduwe niet verder gaan. Bij de begeleidende brief echter schreef pastoor Verhoeven, dat dit te weinig was, omdat de grond nogal drassig was en het daarom nodig zou zijn er greppels langs te graven voor waterlozing. Daarom adviseerde hij Mgr. het verlof toe te staan op voorwaarde dat in plaats van één Ned. el het voetpad 11 Ned. el breed zou worden. Prompt ontving hij antwoord van bisschop-coadjutor J. Deppen, waarbij werd meegedeeld, dat de ruil werd goedgekeurd onder voorwaarde dat de nieuwe kerkweg 11 Ned. el breed kon worden "wijl zulks tot behoorlijke afwatering door ons geoordeelt wordt noodig te zijn". In de definitieve notariële akte werd de breedte van het voetpad gesteld op 11 Ned. el. De pastoor, de kapelaan, de op de pastorie gehuisveste personen en de koster van de kerk kregen ten eeuwigen dage het recht op een 11 el breed voetpad vanaf de klinkerweg naar de kerk, terwijl het kerkbestuur van zijn kant afstand deed van alle recht en erfdiensbaarheid op het oude voetpad (zie: verschillende stukken in Archief Bisdom en parochie),.

Ook al vinden we daarvoor weinig tastbare bewijzen, het is vanzelfsprekend dat pastoor Verhoeven ook een grote eerbied en kinderlijke aanhankelijkheid bezat tegenover de paus van Rome, de plaatsbekleder van Christus op aarde en de opvolger van de apostel Petrus (zie hoofdstuk: Veldhoven-kerkelijk).

De twee eerste beelden voor de schuurkerk aangekocht, waren beelden van St. Petrus en St. Paulus. Jubilea, door Rome uitgeschreven, wer-

den met grote luister en deelname gevierd. In de zestiger jaren werden heel wat kerkegelden in pauselijke stukken belegd "om in de dreigende nood van Zijne Heiligheid ook enigsints te voorzien" (Rekening van het jaar 1864). De intrest werd niet altijd regelmatig betaald. Op de rekening van het jaar 1869 staat vermeld: "Agterstallige intresten der Pauselijke stukken f 82,60. In dit jaar ook f 11,70 voor zingende missen voor het Concilie." In de parochie bestond de St.-Pieterspenning. Op de rekening van 1864 staat f 2,40 genoteerd als aanvulling van de St.-Pieterspenning en in 1865 werd f 3,82 bijbetaald. Of Veldhovense jongens voor de verdediging van de Pauselijke Staat gestreden hebben, is me niet bekend. In 1871 werden alle Pauselijke stukken verkocht voor f 1888,54. Met bijvoeging van ongeveer f 150,-- werd dit geld weer belegd in 8 stukken á 100 dollar. Zaken blijven zaken. Wel werd voor f 10,27 een vlag aangekocht voor het Pius-feest.

De jaren 1832 tot 1837 stonden in het teken van afbraak en wederopbouw. De schuurkerk en de oude toren in d'Ekker vielen onder de slopershamer (tegenwoordig vallen ze onder "kultuurtechnische werken"). De nieuwe kerk werd gebouwd; 23 oktober 1835 droeg pastoor Verhoeven daar de eerste H. Mis op - en ook de pastorie onderging een grondige verandering (meer hierover in de hoofdstukken: de nieuwe kerk en de pastorie).

Op 28 juni 1837 kocht pastoor Verhoeven twee percelen land, gelegen op den Kleinen Broek, om daardoor de tuin (toen nog een grote wildernis) v66r de pastorie te vergroten en tot één groot geheel te maken (beide notariële akten in Archief Parochie). Het ene perceel was eigendom geweest van Arnoldus Koppelmans, landbouwer, en Goverdina van Trignt, de huisvrouw die het uit de nalatenschap van haar ouders verkregen had. Het tweede perceel werd gekocht van Leonardus en Wouter Verschuieren, bouwlieden (= landbouwers), die het geërfd hadden van hun overleden ouders Jan Verschuieren en Wilhelmina Verbiesen. De prijs was respektievelijk f 60,-- en f 120,--. Beide akten waren opgemaakt door notaris Henricus de Wit te Veldhoven met als getuigen Henricus van der Linden, veldwachter en Andries van der Linden, wever.

In 1855, na voltooiing van de nieuwe steenweg, werd heel deze "dries" opgehoogd, met houtgewas beplant, met paden doorsneden en tot een zogenaamde Engelse tuin omgevormd. De onkosten betaalde pastoor Verhoeven uit eigen zak en daar hij het jammer zou vinden als bij zijn dood de tuin in tweeën zou vallen, verkocht hij op 28 juli 1860 zijn gedeelte aan het kerkbestuur van Veldhoven voor de prijs van f 600,-- (meer gegevens in "Groot Rekenboek", pag. 331-334 en pag. 337).

2. GENEALOGISCHE REEKS VAN PETER HUBERTUS VAN TULDEN TE OTTOLAND

voortgezet van 1585 - 846

(door P.H. van Tuldén, Nassaustraaf 7, Ottoland)

In de 17e aflevering van Campinia, blz. 30-31, mocht -ik mijn stamreeks van 1585 tot 1921 publiceren. Zoals daar aangekondigd, zijn de

gegevens van v66r 1585 ontleend aan de genealogie Otten van Schijndel en Taxandria. Door mijn kontakten met de heer J.A.M. Coolen te Tilburg, die zich eveneens met het geslacht van Beeck van Thulden heeft bezig gehouden, konden hiaten worden aangevuld en de lijn tot het jaar 846 worden teruggebracht.

- A. GISELBERT, Graaf in Maasgouw, Lomme etc.
gehuwd: 846 met Ermansgard, dochter van Keizer Lotharius I
- B. REINIER I, Graaf in Henegouwen, Markgraaf van Lotharingen
zoon van Giselbert
geb.: p.m. 850
overleden: 915 te Meerssen
- C. REINIER II, Graaf van Henegouwen, zoon van Reinier I
geb.: p.m. 885
overleden: na 931
- D. REINIER III, Langhals, zoon van Reinier II
geb.: p.m. 915
- E. LAMBERT, Graaf van Leuven, zoon van Reinier III
geb.: p.m. 950
overleden: 1015
- F. REINIER (vermeld bij P. á Thymo), zoon van Lambert
geb.: p.m. 985
overleden: p.m. 1039
- G. REINIER VAN BEKE, zoon van Reinier, zoon van Lambert
geb.: p.m. 1020
overleden: 1071 te Cassel
- H. REINIER VAN BEKE, zoon van Reinier van Beke
geb.: p.m. 1045
- I. GERARD DE BEKE (of) VAN BEKE, zoon van Reinier van Beke
geb.: p.m. 1070
- J. DIRICK VAN BEECK (of) THIERRY DE BEECK, zoon van Gerard de Beke
geb.: 1142
- K. GERARDUS VAN BEECK (of) BEKA, zoon van Dirick van Beeck
gehuwd met Mathilda ...
Kinderen: Thierry, Gerardus
- L. THIERRY VAN BEECK VAN EEL(EN) VAN THULDEN, zoon van Gerardus van Beeck
Kinderen: Thierry, Gerardus
- M. GERARDUS VAN BEECK (of) BEKA, zoon van Thierry van Beeck van Eel(en) van Thulden
gehuwd met Agnes van Heusden
kinderen: Gerardus, Guillaume, Hendricus
- N. HENDRICUS VAN BEECK VAN THULDEN, zoon van Gerardus van Beeck
gehuwd met Beatrix de Sel

- O. GERARDUS VAN BEECK VAN THULDEN, zoon van Hendricus van Beeck van Thulden
gehuwd met Martha van Bueren
kinderen: Gerardus, Hendricus
- P. GERARDUS VAN BEECK VAN THULDEN, zoon van Gerardus van Beeck van Thulden
geb.: 1250 te Hilvarenbeek
overleden: te Mechelen
gehuwd met Alyda van Wal
- Q. JOANNUS VAN THULDEN VAN EEL(EN), zoon van Gerardus van Beeck van Thulden
geb.: 1280 te Hilvarenbeek
gehuwd met Beatrix ...
- R. GERARDUS VAN THULDEN, zoon van Joannus van Thulden
geb.: 1310
gehuwd met Ermgarda van Herlaer
overleden: 1387
kinderen: Hendricus, Arnoldus, Martinus, Alyx
- S. MARTINUS VAN THULDEN, zoon van Gerardus van Thulden
geb.: 1342 te Hilvarenbeek
gehuwd met Elisabeth van Stakenborch
overleden: te Hilvarenbeek
kinderen: Gerardus, Gertrude, Elisabeth
- T. GERARDUS VAN THULDEN, zoon van Martinus van Thulden
geb.: 1380
gehuwd met Wendeline Schilders
kinderen: Joannus, Ambrosius, Martine, Anselme, Hendricus
- U. JOANNUS VAN THULDEN, zoon van Gerardus van Thulden
geb.: 1440
gehuwd met Alyx van Hamayde
overleden: 1528
kinderen: Gijsbertus, Hendricus, Cornelius, Catharina
- V. HENDRICUS JOANNUS VAN THULDEN, zoon van Joannus van Thulden
geb.: 1480
gehuwd met a) Christina Glaesmakers
b) Catharina van Petersheim
overleden: 1527 te 's-Hertogenbosch
kinderen huwelijk a: Hendricus, Conrad
kinderen huwelijk b: Theodorus, Joannus
- W. THEODORUS VAN THULDEN, zoon van Hendricus Joannus van Thulden
geb.: 1500
gehuwd met a) Richmonda (Gerards) van Uden
b) Catharina van Cuyk
overleden: 1577 te 's-Hertogenbosch
kinderen huwelijk a) Gerardus, Elisabeth, Petrus
- X. GERARDUS VAN THULDEN, zoon van Theodorus van Thulden
geb.: 1540

- gehuwd met Anna van Arckel van Holten
overleden: 1607
kinderen: Lamberta, Abraham, Hendricus, Franciscus, Theodorus,
Jacobus
- Y. JACOBUS VAN THULDEN, zoon van Gerardus van Thulden
(zie Campinia, afl. 17, blz. 30, I)
geb.: 1585 te 's-Hertogenbosch
gehuwd met Heiltje van Meurs te 's-Hertogenbosch
overleden: 1631 te Oirschot
kinderen: Theodorus, Arnoldus, Jacqueline, Gerardus, Petrus, Franciscus, Hendricus, Joannus, Anna, Maria
- Voor eventuele aanvullingen op deze stamreeks houdt de samensteller zich gaarne aanbevolen.
- P.H. van Tuiden, Nassaustraaf 7,
Ottoland.
3. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonenborgh) van 1620 tot 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG.
(door A.B. van Cronenburg, Drievriendenstraat 31 B, Rotterdam³)
51. ANNEMARIE DENIES PAUWELS VAN CROONENBORGH 17-1-1699
22-2-1722 te Best
met
Aert Jansz. van Liempt
V. Dionisius Pauli Henrici van Croonenborch
M. Maria Johanna Petri Schepens
52. ANTONETTA VAN KRONENBURG 25-1-1884 Best
p.m. 1916
met
Joannes Aarts 10-2-1885 Oirschot
+ 17-4-1942
V. Joannes van Cronenburg
M. Maria Hendriks
53. ANTONIA CRONENBURG 1766
+ 22-6-1836
met
Godert Smoorenburg
54. ANTONIA WILHELMINA MARIA VAN KRONENBURG 30-11-1941 Best
16-11-1967 te Best
met
Henricus Peters Paulus van Beetendonck 29-6-1940
V. Joannes Cornelis van Kronenburg
M. Antonia Maria van Laarhoven
55. ANTONIUS VAN CRONENBURG
15-12-1630 te Best
met

- Catharina van de Zorre
56. ANTONIUS VAN KRONENBURG 31-1-1869 Best
5-7-1893 te Oirschot
met
Helena van de Looij 10-11-1869 Best
V. Johannes van Cronenburg
M. Maria Hendriks
57. ANTONIJ VAN KRONENBURG 3-1-1851 Oirschot
25-5-1893 te Oirschot
met
Joanna Maria Matheeuwse 23-3-1861 Oirschot
V. Peter van Cronenburg
M. Johanna van Overdijk
Kinderen: (Oirschot)
Johannes, 3-1-1894, + 4-1-1894
Johanna Maria, 10-5-1895
Johannes, 4-8-1896
Petronella, 13-5-1898
Paulina, 1-9-1900
Petrus, 2-11-1906
58. ANTONIUS FRANCISCUS VAN CROONENBORCH
6-11-1650 te Best
met
Maria Adriana Snellaerts
Kinderen:
Francis en Hermanus (tweeling), 29-10-1650
Joanna, 20-11-1651
Franco, 5-10-1654
Aleijdis, 2-4-1657
Adrianus, 27-12-1661
59. ARIKEN ARIAANS VAN CRONENBURGH
14-2-1683
met
Jan Peters van Doesburg
60. ARNOLDUS VAN CRONENBORGH
29-9-1651
met
Johanna Schilders
V. Aert Gijsbert van Cronenborgh
61. ARNOLDUS VAN CRONENBURG
met
Joanna van Reurmond
Kinderen:
Aegidius, 29-8-1780
Huberta, 2-12-1782
Lucia, 13-12-1784

62. ARNOLDUS VAN hltONENBURG 1754 Best
13-5-1792 te Best
met
Joanna Maria van Vugt 1756 Best
Kinderen:
Dielis, 21-6-1793
Cornelis, 21-5-1795
Johanna Maria, 1798
Joseph, 1802
Maria Catharina, 1805
63. ARNOLDUS VAN CROONENBORCH
met
Helena van Winteroij
Kind:
Joannes, 7-3-1635
64. ARNOLDUS VAN CROONENBORCH
p.m. 1627
met
Helwig Theodori Hoppenbrouwers
Kinderen (Best):
Gijsbertus, 28-12-1628
Adrianus, 5-4-1637
Maria, 7-7-1639
Catharina, 23-1-1642
Herbertus, 8-2-1644
Maria, 1-9-1645
65. ARNOLDUS HENRICUS VAN CROONENBORGH 1-10-1627 Best
27-5-1657 te Best
met
Alijdis Antonii van de Laerschot
66. BARBARA LEENDERTS VAN CROONENBURGH 23-4-1749 Best
25-6-1769 + 18-2-1817
met
Michael Jans van den Acker + 3-4-1797
V. Leonardus Johannes van Croonenburgh
M. Petronella Godefridi van Casteren
67. BARBARA LIJSBETH VAN CROONENBORCH
20-5-1679
met
Andries Peter Schepens
68. BARTHOLOMEUS VAN CRONENBURG 15-6-1840 Zeelst
18-8-1871 te Zeelst + 4-7-1903 Stratum
met
Joanna Claassen 23-3-1840 Eersel
V. Peter van Cronenburg + 18-8-1914 Stratum
M. Maria van Stratum
Kinderen:

Franciscus, 19-4-1872, Zeelst
 Peter Hendrikus, 8-9-1873, Zeelst
 Christiaan, 29-8-1874, Tongelre
 Maria Catharina, 22-10-1875, Tongelre
 Anna, 24-8-1877, Tongelre
 Wilhelmina, 1-1-1879, Tongelre
 Cornelia, 19-2-1880, Tongelre
 Jan, 16-4-1882, Nuenen
 Bernardus, 1-9-1884, Nuenen, + 30-9-1884
 Bernardus, 5-8-1885, Nuenen
 Willem, 19-2-1888, Nuenen, + 1-3-1888
 Johan Hendricus, 21-4-1889, Nuenen
 Josephina, 20-9-1892

69. BERNARDUS VAN CRONENBURG 5-8-1885 Nuenen
 6-6-1948 Djakarta + 18-2-1953 Arnhem
 met
 Siti
 V. Bartholomeus van Cronenburg
 Joanna Claassen
70. BERNARDUS JOANNIS VAN CRONENBURGH
 p.m. 1624 te Best
 met
 Lucia Adriaans
71. BERTA JUDOCI VAN CRONENBORCH
 met
 Arnoldus Henrici Mercx
 Kind:
 Elisabeth, 17-5-1628
72. CATHARINA AERTS GIJSBERT VAN CROONENBORGH
 12-3-1669
 met
 Michiel Janss Verachttert
 V. Aert Gijsbert van Croonenborgh
73. CATHELIJN JACOB DENIES VAN CROONENBURGH
 10-9-1684
 met
 Philip Pauwel Kuijpers
74. CATHELIJN GIJSBERT JANS VAN CROONENBURGH
 19-2-1662
 met
 Hendrick Cornelis Huijberts
75. CATHARINA VAN KROONENBURG 30-11-1787 Best
 met
 Jan van Mierlo
 V. Godefridus van Kroonenburg
 M. Anna Maria Adriani van Cuijck

4. AANVULLING op de genealogische reeks van MARIA MARGARETHA VAN
DE SANDE, gepubliceerd in aflevering 18 van Campinia, blz. 80

JOHANNES, zoon van Johannes van de Sande
 geb. p.m. 1607 te Esch
 geh. 30-4-1632 te Boxtel met Elisabeth, dochter van Hermanus
 vanden Akeren

XII. OIRSCHOTSE LEENGOEDEREN (OIRSCHOT EN BEST)

(door mej. G. Kooien)

HET GOED VAN DE FUNDATIE VAN HET BOOTS GASTHUIS EN HET GOED TEN HOUT

Wie heden ten dage, anno 1975, over de Oirschotseweg (Bestseweg) naar Best rijdt, ziet op een gegeven moment vlak bij Best een tamelijk grote boerderij aan de rechterkant van de weg liggen met daarachter schuren, half verscholen achter een paar berkebomen (1). De boerderij draagt de naam "Hoeve Amelrijck Boot", genoemd naar de man die het Gasthuis stichtte, dat een aantal eeuwen geleden ongeveer op die plaats stond. Op het einde van de 14de eeuw, begin 15de eeuw, stond er al, naar men mag aannemen, een eenvoudige boerderij. Het goed van het Boots Gasthuis heeft niet altijd deze naam gedragen. Het leen heette aanvankelijk het leengoed van Aarle omdat het onder de heerdgang van Aarle was gesitueerd, welke heerdgang vroeger onder de gemeente Oirschot ressorteerde, maar nu onder de gemeente Best valt. Er waren echter nog andere leengoederen aan gekoppeld, die niet in deze heerdgang lagen. De eerste gegevens vindt men in het Latijnboek (na 1312) (2 en 3). "Wilhelmus de Arle, 1 hovam terre apud Harle et decimam de Goenterslaer" (4). Dit betekent: "Wilhelmus van Aarle (Arie, Aerle, Harle) (houdt in leen) 1 hoeve grond bij Aarle en de tiende van Gunterslaer". In hetzelfde leenboek staat aangetekend: "Theodiricus Wilhelmi de Arle, decimam et bona in parochie de Orschot, valentia annuatim circa 30 libras nigrorum turonenses." In de noot: "'t goet te Arle, die woeninge met hoiren toebehoirten etc." (5). De vertaling luidt: "Theodiricus, zoon van Wilhelmus van Arie, (houdt) een tiende en goederen in de parochie van Oirschot ter waarde van ongeveer 30 ponden zwarte turnooisen 's jaars." (6) Men mag aannemen, dat Theodiricus het goed Aarle van zijn vader geerfd heeft. In het Stootboek (circa 1340) staat vrijwel hetzelfde: "Dijderic Willems sone van Arle, houdt in leen de tiende en het goed gelegen in de parochie van Oirschot dat waard is 30 ponden zwarten (7).". Op 4 mei 1364 verheft Willem Diedric zoens zoen van Arle het leengoed Aarle: een woning met toebehoren:

5 of 6 mudzaad land

1 voeder hooi

de tiende van het goed Ten Hout ter waarde van 20 mud koren

4 bunder beemd gelegen binnen de oude ederen (8) van de hoeve Ten Hout (9).

De tiende te Gunterslaar wordt hier niet meer vermeld, maar komt later weer terug in de leenregisters.

In het Spechtboek (circa 1379 en later) vindt men opnieuw dezelfde Willem Diedriczoens zoen van Arle, die het leengoed Aarle nog steeds in leen houdt. Nu worden Gunterslaar en het goed Ten Eynde ook genoemd, namelijk een half voeder hooi voor twee jaren op het goed te Gunterslaar en hetzelfde voor het goed Ten Eynde (10).

De precieze datum van het verhef is niet bekend maar het handschrift dateert van het begin der 15de eeuw.

Rond het midden van de 15de eeuw ondergaat het complex leengoederen een belangrijke wijziging. In het Edaboek (1432) vindt men namelijk een deel van het goed "Aarle" met toebehoren terug onder een andere naam. Dit goed heet dan "Ten Hout". In hoeverre het met het hieronder te behandelen gedeelte samenviel en in hoeverre het ervan gescheiden was, is niet duidelijk.

Het verhef van Ten Hout wordt gedaan door Dierick van der Bruggen, die het goed via zijn oom, Willem Diericx soen van Arle, in bezit kreeg. Ten Hout bestaat dan uit:

de tiende Ten Hout ter waarde van ongeveer 20 mud rogge

vier bunder beemd gelegen binnen de oude ederen van de hoeve Ten Hout

een half voeder hooi voor een jaar op het goed Te Lake

een half voeder hooi voor twee jaren op het goed Ten Eynde (11).

De datum van dit verhef is niet vermeld maar is waarschijnlijk rond 1440 geweest.

Het leengoed Ten Hout zal later nog aan de orde komen.

Op 2 september 1440 wordt het andere gedeelte van het leengoed Aarle verheven door Henrick van °Vervelt, geheten Everdey, die in leen houdt:

een woning met toebehoren

5 of 6 mudzaad land

een voeder hooi

vier bunder beemd binnen de oude ederen van de hoeve Ten Hout

een half voeder hooi voor een jaar op het goed Te Beke en te Gunterslaar (12).

Dit gedeelte zal later voortbestaan onder de naam het goed van het Boots Gasthuis. Opvallend is, dat verscheidene van de bij dit deel gegeven omschrijvingen aanvankelijk erg veel overeenkomst vertonen met die van "Ten Hout"!

In hetzelfde leenregister vindt men de aantekening dat Helene Everdey, de weduwe van Rutgheers van Woenssel, het goed verheft (13).

Helene is waarschijnlijk een dochter of zuster van Henrick van Overvelt. Het verhef zal omstreeks 1445 plaatsgehad hebben.

Anthony en Dierick van Woenssel, twee zonen van Helene Everdey, zijn degenen die het volgende verhef doen (14), waarschijnlijk rond 1455.

Later wordt het goed Aarle verkocht aan heer Amelrijk Boot. Wanneer

dit is gebeurd, wordt niet vermeld.

Amelrijk Boot was een zoon van Magister Lodewijk Boot, kanunnik.

Deze laatste was getrouwd met Margriet, natuurlijke dochter van heer Philip van Geldorp, priester (15).

Amelrijk Boot was tijdens zijn leven priester en kanunnik van 's-Hertogenbosch en Oirschot (16).

In zijn testament, waarvan nog een fragment in afschrift bewaard is gebleven, verklaart heer Amelrijk Boot omtrent 1471:

"Item, soo wil als gemaekt hebben tot Oirschot van der hoeve tot Aerle een gasthuys daerinne wonen sullen vier oude mannen en vier oude vrouwen ende soo dat die mannen die e(ene, eerste??) deelen hebben sullen en dat derde (??) deel die vrouwen . . . . ." (17).

Vanaf 1471 heet het goed voortaan Boots Gasthuis Terwijl L.H.C.

Schutjes vermeldt, dat Amelrijk Boot al in 1472 sterft, wordt het goed pas in 1495 verheven door Jan van den Nuwenhoven op 29 oktober na de dood van heer Amelrijk Boot (18).

Het is mogelijk dat de provisoren van het kapittel van de St.-Pe-truskerk in Oirschot het leengoed onder hun beheer hebben gekregen, maar dit lijkt niet waarschijnlijk aangezien daarvan niets in de leenregisters opgeschreven staat. In een latere periode is dit namelijk wel het geval.

Jan van den Nuwenhoven had niet alleen het leengoed van het Boots Gasthuis in leen maar ook nog een ander leengoed dat aan het Boots Gasthuis toebehoorde, namelijk het 's-Hertogenleen.

Op 27 oktober 1526 verheft Peter Middelborch het goed na de dood van Jan van den Nuwenhoven. In het denombrement staat dat Peter (van) Middelborch en Johan van den Vloet het volgende in leen houden:

een woning met toebehoren

5 of 6 mudzaad land

een voeder hooi

vier bunder beemd binnen de oude ederen van de hoeve Ten Hout, die nu verloren zijn

een half voeder hooi voor een jaar op het goed Te Beke en Gunterslaar (19).

Er is nog een denombrement opgemaakt door Peter Middelborch, dat dateert van 15 april 1531 ditmaal zonder Johan van den Vloet.

De vier bunder beemd komen in dit denombrement niet voor, zoals in 1526 al is opgeschreven (20).

In het Strick Greffier vindt men meer over het leengoed van de fundatie van het Gasthuis in 1574. Volgens dit register houdt Huijbrecht zone Gijsbrecht van den Schout, rentmeester van het Gasthuis, het goed in leen. Bij dit verhef duiken de vier bunder beemd weer op en tevens de halve voeder hooi voor een jaar op het goed Te Beke en Gunterslaar (21). Blijkbaar wist men niet steeds nauwkeurig hoe dit complex van lenen was samengesteld.

Na deze datum worden de gegevens schaarser.

Wie het leengoed rond 1600 in bezit heeft gehad, is niet te achterhalen. Wel is er van die periode een brief, gedateerd op 21 mei 1603, die berust in het oud-archief van Oirschot, van ongeveer de volgende strekking. Henrick Martenss. schrijft aan meester Nijcolaëys de Pre-

tere om gegevens van een proces dat op dat moment gevoerd wordt tussen de rentmeester van het Boots Gasthuis, Dierick Weijgerganck, en de gemeente Oirschot. Waarover de rechtszaak handelde, schrijft Henrick Martenss. niet maar het schijnt wel een tamelijk belangrijke zaak geweest te zijn voor de fundatie.

Op 7 december 1633 schijnt alles weer normaal te zijn, want Raad en Leenhof van Brabant geven dan de volgende akte af, namelijk dat voor hen zijn verschenen Wouter van Cuijk en Georgius Tulleman, provisoren van het Boots Gasthuis, waarbij zij een hoeve, genaamd de hoeve van het Boots Gasthuis, met de bijbehorende percelen land, als leen verheffen. Dit zijn dan:

een huis, schuur, schaapskooi, weiland, zaailand en heivelden, gelegen onder de heerdgang van ikarle.

Tevens 6 percelen land gelegen onder de heerdgang van de Notel, waarvan op een der kleinste percelen 4 oude mannen en 4 oude vrouwen wonen.

- een akker van 9 lopenzaad (22)
- een akker van 9 lopenzaad in de heerdgang van de Kerkhof
- een akker van 2 lopenzaad in de heerdgang van de Kerkhof waarop het huis staat
- een akker van 2 lopenzaad in de heerdgang van de Kerkhof
- een akker van 3 lopenzaad
- een akker van 3 lopenzaad

met een last van zes rogge mud, maat van Oirschot, aan de domeinen te betalen. Het leen zal onder het beheer blijven van Herman Jans. Stockelmans, rentmeester van het arme Gasthuis van Oirschot (23). In de verpondingsboeken van Aarle wordt het leengoed in de tweede helft van de 17de eeuw vermeld. Het goed lijkt dan flink te zijn uitgebreid.

Gijsbrecht is de pachter van:

"Huijs ende aenstede

Den hijbosch

Maenacker

Porthens acker

De voirste Geelst

D'achterste Geelst

De Langen acker

Driesken t'eynden de hoff

Biesdries

Clammergat

Heestervelt

Den grooten beempt met de weijde

De Geestaert

Het Coeijven"

De volgende pachters zijn: Pauwels Ariens van Overbeeck, Jan Janss. Koenss. Houvenaer en Jan Janss. Roeffs den Jongen (24).

In het tweede verpondingsboek van Aarle wordt de hoeve wederom vermeld. We zien dan, dat er in ongeveer 100 jaar niets veranderd is wat betreft het bezit van de fundatie van het Boots Gasthuis (25).

Na 1633 wordt het leengoed voorlopig niet meer verheven. Waarschijn-

lijk is het in handen gebleven van de provisoren van het Gasthuis. Op 15 februari 1677 pacht Jan Lamberts de hoeve met de bijbehorende percelen land: de Beedthoff, de Cruijthoff, Heijcampen en de canten met de Biessendries (26).

Dat het de fundatie niet altijd voor de wind is gegaan, blijkt uit een arrest van Johan Vissers, de deurwaarder, die beslag legt op de vaste goederen van het Boots Gasthuis ter voldoening van een schuld van twee gulden en twee stuivers per jaar op 6 augustus 1701 (27). Ook de rentmeester Jacobus van Nahuijs heeft zijn steentje bijgedragen aan de armzalige toestand, waarin het Gasthuis bleek te verkeren, door gedurende 29 jaren geen rekening van de administratie te doen (28). Een aantal maanden later, op 5 augustus 1706, verklaart de nieuwe rentmeester, Jacobus Coenraets, dat het Gasthuis een vervalten krot is geworden en nodig aan restauratie toe is (29). In december schijnen de zaken hun normale loop weer te hebben gevonden en wordt een akker van vier lopens. gelegen in de Notel, die voorheen verpacht was aan Jacobus van Nahuijs (30), verpacht aan Cornelis Franquen de Croon. Op 19 januari 1707 wordt de hoeve met een aantal percelen land verpacht aan Laureys Dircx de Gruyter voor een periode van vijf jaren. De hoeve is dan blijkbaar alweer bewoonbaar (31). Dezelfde pachter verlengt in 1711 de overeenkomst nog eens met vier jaar. Maar in 1713 al neemt Goort Dircx van Heerbeecq de verpachte goederen over. Waarschijnlijk na het overlijden van Laureys Dircx de Gruyter (32 en 33).

Zijn opvolger in 1746 is Aart Goort van Heerbeecq, die het goed waarschijnlijk in pacht heeft tot het einde van de 18de eeuw, aangezien er verder geen enkele verpachtcedulle te vinden is die na deze datum is opgetekend (34).

In de tweede helft van de 18de eeuw geeft een extrakt uit een verpondingsregister aan dat het goed nog steeds dezelfde omvang heeft behouden (35). Het goed van de fundatie van het Boots Gasthuis wordt nog eenmaal verheven op 22 juli 1776 door Lodewijk Jan Baptist, baron Sweerts de Landas en Carel Hendrik Jacob, baron Sweerts de Landas, provisoren van het kapittel van de St.-Petruskerk. Zij worden beleend met de hoeve van het Boots Gasthuis:

huis, schuur, schaapskooi, weiland, zaailand en heivelden, gelegen in de heerdgang van Aarle en nog zes percelen land met op het kleinste perceel een nieuw huis waarin vier oude mannen en vier oude vrouwen wonen, gelegen onder de heerdgang van de Notel. De zes percelen zijn:

- een akker van 9 lopens. gelegen in de Notel
- een akker van 9 lopens. gelegen in de Kerkhof
- een akker van 2 lopens. waarop het huis staat
- een akker van 2 lopens.
- een akker van 3 lopens.
- een akker van 3 lopens..

Hieruit moet men aan de domeinen een last van zes mudden rogge betalen (36).

In 1791 wordt de hoeve van het Boots Gasthuis bewoond door de kinderen van Aart van Heerbeecq (37).

De hoeve met de percelen land wordt op 16 december 1803 verpacht aan Johannes Josephs Vogels en zijn vrouw Allegonda Essens voor een periode van tien jaar (38).

op 15 juni 1815 wordt er door P.E. van Nahuijs, administrateur van de fundatie, een inventaris opgemaakt van de administratieve stukken, die zullen worden overgegeven aan de gemeente Oirschot (39).

Uit de kadastrale leggers, die ongeveer 1832 beginnen, blijkt dat de bezittingen van de fundatie van het Boots Gasthuis veel talrijker zijn dan die, welke door de provisoren van het Gasthuis verpacht zijn. Men vindt o.a. de volgende:

de Burg (later verkocht), de Heuveleindsche akker (verdwijnt later), de Vennen bestaande uit vijf percelen, het Stenen Schoor, de Klammergaten, de Nieuwe Dijk beemden, de Routeren beemden en Aarlesche heide. Dit is maar eem greep uit de bezittingen van de fundatie (40).

Tegenwoordig staat het niet meer bestaande Boots Gasthuis als volgt omschreven in de kadastrale gegevens:

"Boots Gasthuis, Heuveleind

Oirschotseweg 117 en 119

Oude boerderij vestigingen van de gemeente Oirschot

Nieuwe boerderij "Arme Hoef"

"Fundatie Amelrijk Boot"

19.17.23

31.38.43 " (41)

Op Oirschotseweg nr. 117 en 119 wonen respectievelijk de gezinnen van J.A. Scheepers en H.J. Scheepers.

LEENGOED TEN HOUT

Zoals al gezegd is, erfde Dierick van der Bruggen het goed dus van zijn oom, Willem Diericx soen van Arle.

Het leengoed wordt in een latere periode (wanneer is onbekend) door Dierick van der Bruggen verkocht aan Willem Brant die Roever (Rover) (42). Waarschijnlijk heeft Willem Brant de Rover in hetzelfde jaar waarin hij het leengoed verheft, een denombrement op moeten maken dat dateert van 13 juli 1440:

"Dit zijn alsulcken leenen als Willem Brant die Roever houdende is van mijnen genedigen heere den Hertoge van Bourgonignen ende van Brabant etc. Item die thiende Ten Hout, groot ende smael gelegen in der prochien van Oerschot tusschen den gemeyenenwechvan Oerschot ende Sente Oeden Roede. Item daertoe vier buender beempts of daeromtrent gelegen aldair bynnen den ouden eederen van den hoven Ten Hout gelegen in der voorschr. prochien van Oerschot ter stede geheiten die

Vloet.

Ende een half voeder hoys op die goede Ten Lake aldaer gelegen alle jaer. Ende op 't goet te Gunterslaer aldaer gelegen een half voeder hoys tot twee jaeren.

Ende op 't goet Ten Eynde aldaer gelegen een half voeder hoys oic tot twee jaeren.

Ende uut desen leenen en ghilt men niet. Des t'oirconden heb ic, Wil-

lem Brant die Roever voirrs. mijnen propren segel hierop gedrukt op ten 13e dach der maent van julio in 't jaer ons Heren 1440." (43)

Het goed gaat over op Willem Brant die Roever die het erft van zijn vader op 7 juli 1463 (44).

Zijn zoon, Jan de Rover verheft het leengoed op 6 maart 1481 na de dood van zijn vader (45).

Het goed Ten Hout wordt dan verkocht aan Lambrecht Millinck op 18 juni 1498 (46).

Op 10 juni 1521 erft Lambrecht Millinck wijlen Janssoen het goed van zijn oom (47).

Na korte tijd in het bezit hiervan geweest te zijn, verheft Jan Millinck Janssoen het leengoed Ten Hout op 23 juni 1525 (48).

Lambrecht Millinck (wijlen) Janssoen en Jan Millinck Janssoen zijn broers en hebben allebei het leengoed in bezit gehad.

Het denombrement van 10 juni 1531 heeft dezelfde inhoud als het voorgaande denombrement. Dit keer wordt het denombrement opgemaakt door Jan Millinck (49).

Heer Splinter van Harghen, ridder, is de volgende verheffer van het leengoed, dat hij in opdracht van Jan Millinck verkregen heeft (50).

Na de dood van heer Splinter van Harghen gaat het leengoed Ten Hout over op twee van zijn kinderen, namelijk jonker Andries van Harghen en jouffr. Otto van Harghen, zijn zuster, op 12 januari 1587 (51).

Daarna krijgt jouffr. Otto van Harghen, inmiddels "vrouwe van Tilborch", alleen het goed in haar bezit als haar broer dood is, op 9 mei 1614 (52). Twee jaren later overlijdt ook jouffr. Otto van Harghen en het verhef wordt gedaan door jonker Adriaen van Malssen, heer van Tilburg, op 17 juli 1616, waaruit blijkt dat jouffr. Otto van Harghen zijn moeder is.

De halve voeder hooi op het goed Te Lake is in dit verhef niet vermeld (53). De laatste aantekening van het goed Ten Hout is, dat vrouwe Marie van Malssen het goed op 31 maart 1628 na de dood van jonker Adriaen van Malssen tot leen verheft. De familieband van de twee laatstgenoemde personen laat zich gissen. Waarschijnlijk is Marie van Malssen zijn dochter of zuster geweest (54).

Na 1628 wordt het leen nergens meer genoemd, ten minste niet als het leengoed Ten Hout. Wel zijn er aanwijzingen dat het verband houdt met het volgende verhef.

Op 13 september 1633 verheft namelijk "Anthonis, Baenderheere van Grobbendonck ende van Wesemael, heere van Heijst, Tilburch ende Dierbuij, ridder van de orde van St. Jacques van den Raede van Oorloge van Sijne Majesteyt" het volgende leengoed: "seeckere thiende gelegen onder Oirschot in de Vleut" (55).

Daarna volgen in het leenregister nog verschillende bezitters die deze tiende in leen hadden. Ook de achternaam Van Malssen komt voor in de rij bezitters, evenals bij de tiende Ten Hout.

Of het nu hetzelfde leengoed betreft, is niet met zekerheid vast te stellen; daarom heb ik mijn onderzoek aangaande het leengoed Ten Hout hiermee voorlopig als afgesloten beschouwd.

NOTEN:

1. Uitgegeven rapport: "Buitengebied gemeente Best", december 1972
2. Voor gegevens over leenverhoudingen in het algemeen, zie: J. Vriens "Oirschotse leengoederen (Oirschot en Best)", nr. 1, Campinia nr. 6, tweede jaargang, blz. 99 - 101.
3. L. Galesloot "Le livre des faudataires de Jean III, duc de Brabant" (Brussel, 1865).
4. Ibidem, blz. 272
5. Ibidem, blz. 262
6. Zwarte tournooisen (tournois) is een verkorte uitdrukking voor penning Tournois, een Franse zilveren munt, in de 13de en 14de eeuw in Nederlanden zowel als munt en als rekeneenheid in gebruik, Dr. H. Enno van Gelder, "De Nederlandse munten", blz. 27 en 270.
7. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 2, folio 47 verso
8. Eder, ederbomen, klimopbomen, vermoedelijk dus groene levende afrastering. E. Verwijs en J. Verdam, 'Middelnederlandsch Woordenboek', deel II (Den Haag, 1889) kolom 520.
9. Zie noot 7
10. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 4, folio 210 verso
11. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 9, folio 406
12. Ibidem
13. Ibidem
14. Ibidem
15. R.A.N.B. Rechterlijk Archief 's-Hertogenbosch, inv. nr. 1261, folio 6 verso
16. L.H.C. Schutjes, "Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch" deel V, (St.-Michiels-Gestel, 1876) blz. 373
17. Bisdom archief 's-Hertogenbosch, oud-archief Oirschot
18. Zie noot 16
19. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 15, folio 62 verso en folio 64 recto en verso
20. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 14, folio 163 recto en verso
21. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 21, folio 295 verso
22. Een bunder = ongeveer 1 hectare. Een Meierijse lopense = 0,1655 hectare. Een lopense is hetzelfde als een lopenzaad. Zie "onderrigting aangaande de nieuwe maten en gewigten" ('s-Hertogenbosch 1812)
23. Collectie aanwinsten 1962, inv. nr. 9
24. Oud-archief Oirschot, verpondingsboek Aerle, nr. 1 (+ 1640-1700)
25. Ibidem, nr. 2 (1700-1750)
26. R.A. Oirschot, inv. nr. 207
27. R.A. Oirschot, inv. nr. 228 folio 280 recto en verso
28. R.A. Oirschot, inv. nr. 233 folio 142
29. Ibidem, folio 277 verso
30. Ibidem, folio 327 verso
31. R.A. Oirschot, inv. nr. 234, folio 143 verso - 147 verso
32. R.A. Oirschot, inv. nr. 263, folio 141 - 142
33. Ibidem, folio 227 - 229 verso

34. R.A. Oirschot, inv. nr. 270, folio 202 en verder
35. Oud administratief archief Oirschot, voorlopig inv. nr. 1513
36. R.A.N.B. Raad van Brabant, inv. nr. 1346 folio 250 recto en verso
37. Administratief archief Oirschot, "Lijst Quohier der huizen", opgemaakt 20-7-1791
38. R.A. Oirschot, inv. nr. 280, folio 225 en verder
39. Administratief archief Oirschot, "Fundatie"
40. Kadastrale leggers der gemeente Best, deel I, sectie C, artikel 47
41. Zie noot 1
42. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 9 folio 406
43. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 7 folio 203 verso
44. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 21 folio 294
45. Ibidem
46. Ibidem
47. Ibidem
48. Ibidem
49. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 14 folio 159 recto en verso
50. Zie noot 44
51. Ibidem
52. Ibidem
53. Ibidem
54. R.A.N.B. Collectie Schaduwarchieven, inv. nr. 17 folio 542
55. R.A.N.B. Raad van Brabant, inv. nr. 1325 folio 1 en inv. nr. 1334 folio 27.

XIII, INGEKOMEN PERSONEN IN OIRSCHOT EN BEST

Opgetekend uit lijsten in het oud administratief archief.
(vervolg)

NAMEN, genoteerd in 1700

- Ve VAN DER AA, de vrouw van Jan Ghijsbers --
Ve ABRAHAMS, de vrouw van Dirck -- (uit Woensel/Eckart)
Ke VAN ACHEL, de vrouw van Daendel (uit Mierde)
Ke VAN DER ACHTER, de vrouw van Jan Peters -- (uit Den Bosch)
Ke VAN DER ACHTER, Odulphus Mathijs -- en zijn vrouw
Ve ADRIAENS van Oosterwijck, Jan --
No ADRIAENS van Beers, Mardeleen weduwe van Jan
Ve ANTHONIS JOSEPHS, Jan -- en zijn vrouw
Ve VAN AUDENHOVEN, de vrouw van Bendert Jans
Sp VAN AVENDONCK, Peter --
Ve VAN BAEL, Willem Jans -- (uit Boxtel)
Ve VAN BAEL, de vrouw van Willem Jans -- (uit Sint-Oedenrode)
No BAIJENS, Philip Adriaen -- en zijn vrouw
Ve VAN BAEKEL, Aert -- (uit Bakel)

Ve BASTIAENS van Woensel, Peter --
Ke VAN BEECK, Mapken weduwe van Henrick --
Ke VAN BEERS, de vrouw van Henrick Jans -- (uit 's-Gravenmoer)
Sp VAN BEERS, de vrouw van Willem Jans --
Sp VAN BERENDONCK, de vrouw van Jan Janss. --
Ve VAN DEN BERCK, de vrouw van Peter Thomas --
Na VAN DEN BERCKENMEY, Huybert Jans -- (uit Aalst)
Ve VAN DEN BICHELAER, Goyaert --
Ke VAN DEN BICHELAER, de vrouw van Peter -- (uit Reusel)
Ve BLICK, Jan --
Ke DE BOETSELAER, baron -- en zijn vrouw
No VAN DEN BOGAERT, Cornelis --
Ke BOGERS, de vrouw van Goort -- (uit Oisterwijk)
Ke BONAERTS, Geraert Jochum -- (uit Diessen)
Ve BOENAERS, de vrouw van Lenaert Dielis -- (uit Ekeren)
Ve VAN DEN BOOM, Henrick Goorts -- (uit Woensel)
Ke VAN BORKEL, de vrouw van Dirck -- (uit Meerveldhoven)
Sp VAN DEN BOSCH, Marten Peters --
Ke VAN DEN BOSCH, Peter Huybers -- (uit Boxtel)
He VAN BOXTEL, Jan Janss. --
Ke VAN DEN BROECK, Evert -- (uit Oerle)
Ke VAN DEN BROECK, de vrouw van Evert -- (uit Strijp)
Ve VAN DEN BROECK, de moeder van Jan Janss. -- (uit Sint-Oedenrode)
Ve VAN DEN BROECK, de vrouw van Jan Janss. -- (uit Son)
Ke VAN DEN BROECK, Maria weduwe van Ruth --
Sp DE BROUWER, Herbert Adams (uit Boxtel)
Ke DECKERS, Pauwels Aert --
Ke DONCKERS, Geraert --
Ve VAN DOORMAELEN, Anneken weduwe van Ariaen
Ke VAN DIJCK, Anthony -- (uit Liempde)
Ke VAN DIJCK, de vrouw van Anthony -- (uit Boxtel)
Ve VAN DIJCK, Thieleman Jans -- (uit Den Bosch)
Ke EECKERSHOT, Anna Roelant (uit Beers)
Sp VAN ELDEREN, Aert Ansems --
Sp VAN ENETTEN, Dirck --
Sp ERFFVEN, de vrouw van Jan Ariaen --
Ke VAN ESCH, Cornelia weduwe van Bartel (uit Boxtel)
Ve FRANS HUYBERS, Geraert (uit Neerpelt)
Na FRANSEN, Huybert (uit Neerpelt)
Ve VAN GEMERT, Jan Thijssen -- (uit Handel)
Ve VAN GIMONMEN, de vrouw van Jan Willens -- (uit Sint-Oedenrode)
Sp VAN GESTEL, Mayken weduwe van Aert -- (uit Beers)
No VAN GESTEL, Henrick Jans -- en zijn vrouw
Ke VAN GESTEL, de vrouw van Jan Janss. --
Sp VAN GESTEL, Corstiaen --
Sp VAN GIFFEN, Andries Henricx --
Ke VAN GINHOVEN, de vrouw van Peter Dielis (uit Knegsel)
Ke VAN GOLBRENGEN, Henrick --
Na GOUKENS, Jaspar Willem
Ke VAN GROENEVEN, Ariaen -- en zijn vrouw

Ve VAN GRUIJTHUIJSEN, Cornelis -- (uit Woensel)
Ve VAN DER HAEGEN, Aert Thomas --
Ke VAN HAM, Anneken weduwe van Jan --
Ke HASSELMANS, Dirck -- (kleermaker) en zijn vrouw
Na HAUBRAKEN, Jan Michielss. -- (uit Sint-Oedenrode)
Ke VAN HEERBEECK, de vrouw van Marcelis --
Ke VAN DER HEIJDEN, Geraert -- (glazenmaker; uit Tilburg)
Ke VAN DER HEIJDEN, de vrouw van Geraert (uit Boxtel)
Ve VAN DER HEIJDEN, Peter Lambert -- en zijn vrouw
Ke VAN HENSBECK, Pauwels --
Ke VAN HEUMEN, Geraert (uit Oss)
Ke VAN HEUMEN, de vrouw van Geraert (uit Hilvarenbeek)
Ke VAN HEUMEN, Jan -- (uit Oss)
Sp VAN DEN HEUVEL, de vrouw van Ariaen Jans -- (uit Heergestel)
Sp HEUVELMANS, de vrouw van Eymbert Frans --
Sp HOBBELEN, de vrouw van Anthony Pauwels --
Sp HOBBELEN, de vrouw van Dirck Janss. --
Sp HOEVENAERS, de vrouw van Jan Jans s. -- (uit Meerveldhoven)
Ve HOPPENBROUWERS, de vrouw van Ghijsbert Jacob --
Sp VAN HOUT, Peter Reyniers -- (uit Strijp)
Sp VAN HOUT, Wouter Reyniers -- (uit Strijp)
Ve HUIJBERS, Frans -- en zijn vrouw (uit Neerpelt)
Ve HUIJBERS van Boxtel, Jacob --
No JANS van Beers, Margriet --
Ve JAN GERITS van Roij, Peter --
Ve JAN GERITS van Woensel, de weduwe van Peter --
Ke JANS van Helvert, Willem --
Ve VAN DE CAMP, de vrouw van Willem Henricx -- (uit Herentals)
Sp VAN DEN KERCKHOFF, de vrouw van Dirck -- (uit Boxtel)
Ve CLAESSE van Stiphout, Jan --
Na KLUMPERS, Thomas Frans -- (uit Acht)
Na COLLEN, Mariken weduwe van Lambert --
Ke DE CONINCK, de weduwe van Jan Bartels -- (uit Beers)
Ve DE CORDT, de vrouw van Dielis Rutten -- (uit Sint-Oedenrode)
Sp DE CORDT, Philip --
No CRAENEN, Henrick Jacob --
Sp DE CROON, de vrouw van Cornelis Jans -- (uit Haaren)
Sp VAN CUIJCK, Jan Ariens --
Ke VAN DE LAECK, Catalijn weduwe van Jan -- (uit Boxtel)
Ke VAN LAERHOVEN, de vrouw van Nicolaes Willens -- (uit Boxtel)
Ke VAN DE LAERSCHOT, Erbert (uit Boxtel)
Ve VAN DE LAERSCHOT, de vrouw van Jan Peters -- (uit Sint-Oedenrode)
Sp VAN DE LAERSCHOT, de vrouw van Mathijs --
Na LAMBERT HERMANS, de vrouw van Jan (uit Liempde)
Ve DE LEEST, Lucas Aerts (uit Veghel)
No VAN LIEMPT, Marten Claessen -- en zijn vrouw
No VAN LIESHOUT, Willem --
Ke VAN LITSENBORGH, de vrouw van Cornelis --
No VAN DE LOIJ, Gerit Lenders -- (uit Sint-Oedenrode)
No VAN DE LOIJ, Jan Lenders -- (uit Sint-Oedenrode)

Ke VAN DE LOIJ, de vrouw van Lendert Wouters --
No VAN DE LOIJ, Wouter Lenders (uit Sint-Oedenrode)
Ke VAN LUIJCK, Nicolaes -- (uit Beers)
Ke LUIJTEN, Peter Jan -- (uit Gestel)
Sp VAN DER LUSDONCK, de vrouw van Jan Janss, --
Ke VAN DE MAERSSELAER, de vrouw van Ariaen -- (uit Beers)
Ke VAN DE MAERSSELAER, de vrouw van Peter Peters -- (uit Vessem)
Ve MERCX, de vrouw van Willem Anthony --
Ve MEUTFNBERGHS, Wouter Lavreys --
Ke VAN MIERLO, Joost -- (uit Aalst)
Ve VAN MIERLO, Cornelis Jans -- (uit Son)
Ve MICKERS, Frans -- (uit Boxtel)
Ke MOESCOPS, de vrouw van Aert Dielis -- (uit Sint-Oedenrode)
Ke MOESCOPS, de vrouw van Aert Pauwels --
Ke MOESCOPS, de vrouw van Pauwels --
Ke VAN MOL, Jan Henricx -- (uit Vessem)
Ke MOOT, Daendel --
Ke VAN NAHUIJS, de vrouw van Abraham --
Sp VAN DEN NIEUWENHUIJSEN, Henrick Cornelis --
Ke VAN NIEUWLANT, Peter Henricx -- en zijn vrouw
Ve NICOLAES PAUWELS, de vrouw van Pauwels
Ke OETELAER, Jan Janss. -- (uit Vught)
Ke VAN OSCH, Ariaen --
Ke VAN PEIJNENBURGH, Jan Henricx --
No RIEMSLAGH, de weduwe van Peter Jan (uit Den Bosch)
Sp ROEFFS, Jacob Adriaen --
Ve DE ROIJ, de vrouw van Daendel Jans -- (uit Son)
Ke DE ROIJ, Perijn weduwe van Henrick --
Ve VAN ROIJ, Diliaen weduwe van Jan --
No VAN ROIJ, Mathijs Peters --
Sp VAN DE SANDE, Gerit Michielss. --
Na VAN DE SANDE, de vrouw van Lenaert Gerits (uit Liempde)
Ve VAN DE SANDE, Wilbert Henricx -- (uit Boxtel)
Ke SCHOOFFS, Andries Lucas -- (uit Diessen)
Ke SCHRAETS, de vrouw van Anthony Wouter -- (uit Beers)
Ke SEELDRAEYERS, de vrouw van Jan Peter -- (uit Woensel)
Ke SNELLAERTS, de vrouw van Adam --
Ke SOETENS, de vrouw van Jan -- (uit Heusden)
Na SPEECX, Anthonis Nicolaes
Ke VAN SPREUWEN, Cornelis --
Ke STOCKELMANS, de vrouw van Peter --
Ke SUTIJN, Jan Janss. --
Ve SMEKEN, Jan --
Ke DE SWARDT, Daniel --
Ke SWEVERS, Lowies --
No THEUNISSEN van Seumeren, Joost --
Sp TIIEUS, Lavreys --
Ke TIMMERMANS, de vrouw van Dirck -- (uit Deventer)
Ve VAN TRICHT, de vrouw van Jan Jacobs -- (uit Son)
Sp VAN DE VELDE, de vrouw van Jacob Peters --
No VAN VEN, de vrouw van Henrick Dielis

Sp VAN DE VEN, de vrouw van Henrick Sebers -- (uit Boxtel)
Na VAN DE VEN, de vrouw van Corstiaen Corstens
Ke VAN DE VEN, de vrouw van Peter --
Na VAN DE VEN, Peter Henricx --
Ve VERHAEGEN, Jan Janss. -- en zijn vrouw
Ve VERHEIDEN, Marcelis Lambers --
Ve VERHOEVEN, de vrouw van Ariaen Jans -- (uit Sint-Oedenrode)
Ve VERROOTEN, de vrouw van Claes Anthonis --
Sp VERSTIJKEN, de vrouw van Jan Peters -- (uit Vessem)
Ke VLEEMINCX, de vrouw van Anthony -- (uit Hilvarenbeek)
Ve VAN DER VLEUTEN, de vrouw van Jan Peters --
Ve VAN DER VOORT, Jan --
Ke VAN VORST, Lubertus --
Sp DE VOSCH, de vrouw van Andries Jans -- (uit Boxtel)
Sp VRIENTS, de vrouw van Jan Geraert --
Na VAN DER WAERDEN, de vrouw van Tholoff --
Ke VAN DE WAL, Catalijn weduwe van Goort (uit Reusel)
Ke VAN MEMEL, Johannes -- (uit Den Bosch)
Na VAN DE WEYER, de vrouw van Ghijsbert Goorts -- (uit Son)
Ke VAN DE WERST, Guilliam -- (uit Hilvarenbeek)
Ve VAN DE WETERINGH, Henrick Jans -- (uit Sint-Oedenrode)
Ke VAN WICH4AELEN, Maria --
Ke WILLEMS van Beeck, Symon --
Sp WIJNSELAERS, de vrouw van Jan Janss. -- (uit Beers)
Na VAN WOENSEL, de vrouw van Evert Mathijssen

Streekarchivariaat: NL van der Heijden-Bruning

XIII.a. ARCHIVARIS EN MONUMENT

(Lezing gehouden te Oirschot op 23 april 1975)

In het kader van het monumentenjaar moge ik als archivaris uit mijn eigen ervaring een en ander vertellen over de problematiek der stenen archieven. Archivarissen, die dagelijks in de archieven gekonfronteerd worden met de geschriften, de taal, de geest en de cultuur van het verleden, dragen de zorg voor de geschreven archieven, maar ook voor het bodemarchief en de stenen archieven een warm hart toe. In het navolgende wil ik enige gedachten lanceren over de laatstgenoemde "stenen archieven" en vooral over de relatie: archivaris - monument.

Het is wel niet des'archivaris', om zich met de zorg voor en het toezicht op de monumenten bezig te houden, of op monumentale facetten en situaties te attenderen, om deze door de overheid gekonserveerd te krijgen. En de archivaris is ook niet de vakman op het gebied rond de kennis, beoordeling en conservering van monumentale gebouwen en situaties. Maar hij heeft doodeenvoudig uit de aard van zijn functie liefde voor het oude heem, en waar hij een desbetreffende

bescheiden bijdrage kan leveren, zal hij het zeker niet laten.

Onze Brabantse lezers kennen allen het heerlijk vlek Oirschot, een monumentaal dorp, vrij goed gekonserveerd, omdat het bestuurders had en heeft, die de goede verworvenheden uit een ver en recent verleden op hun juiste waarde wisten en weten te schatten. Wat doe ik nu als archivaris voor zo'n monumentaal dorp? Ik zou zeggen: op de eerste plaats iets, dat wel geheel des archivaris' is. Ik raadpleeg namelijk de archieven van dit dorp en publiceer al hetgeen ik aantref omtrent de geschiedenis van monumenten en oude percelen. De overheid, liefhebbers van het heem, architecten en ingezetenen worden erop geattendeerd. In de diverse streekbladen en in het driemaandelijks blad van ons-archivariaat worden de gegevens van deze panden bekend gemaakt. Menigeen wordt hierdoor gestimuleerd en geactiveerd.

Verder tracht ik open te staan voor initiatieven van andere zijden. Vaak komen liefhebbers van het heem met hun desbetreffende wensen naar het kantoor van het streekarchivariaat, dat voor hen als het ware een soort schakel vormt tot het hart van de overheid. Mijn mening aangaande de architectonische waarde van het betreffende pand zal ik vanzelfsprekend nooit direkt blootleggen. Ik zal eerst deskundigen raadplegen, dus architecten of bouwkundige ingenieurs. Na samenspraak met deze deskundigen zal een advies voor mijn overheid worden opgesteld, waarbij architectonische, oudheidkundige en historische waarden van het onderhavige perceel met overtuigende kracht worden aangetoond. Dit is voor de overheid aantrekkelijk en noopt tot serieuze behandeling. Op dezelfde wijze worden ook eigenaars of huurders van oude panden gehoord en geholpen. Heeft men eenmaal met bouwkundigen een desbetreffend contact gehad, dan komen deze heren later ook ongevraagd bij U. Zij hebben ondertussen nieuwe ontdekkingen gedaan en komen zelf attenderen op panden, die volgens hun mening zeker de naam monument verdienen, maar nog niet als zodanig zijn gekwalificeerd. De architect komt zijn bevindingen toetsen aan de historie van het gebouw. Vaak kan ik dan uit de archieven belangrijke gegevens verstrekken. En wederom gaat een advies van het archivariaat naar het gemeentebestuur met het vriendelijke maar niettemin dringende verzoek, het pand tot monument te doen verklaren. Voor onze historische gegevens is Monumentenzorg erg gevoelig. De gemeente Oirschot telde reeds jaren geleden meer dan honderd officiële monumenten. Thans is daar nog een respectabele aanvullende lijst bijgevoegd van panden, die gedurende de laatste jaren door samenspel van architecten, oudheidkundigen, heemliefhebbers, archivariaat en overheid tot officieel monument zijn verheven. Huizen en gebouwen, die in een recent verleden onbewoonbaar waren verklaard, zijn reeds herrezen of zullen op deze wijze herrijzen tot representatieve behuizingen van partikulieren en openbare instellingen.

Door het openbaar maken van de archivalische gegevens is te Oirschot een gunstige sfeer geschapen en onder de bevolking respect en liefde gekweekt voor hun monumentale dorp. De overheid gaat er trots op. Er wordt meer en meer direkte aandacht aan besteed. En wat zeer belangrijk is: er komen hoe dan ook gelden beschikbaar voor restauratie en

konserving.

Een duidelijk voorbeeld van het samenspel tussen archivariaat, architect en overheid, levert het dossier van de zogenaamde Heerenbeekse Schuur op (bij het landgoed Heerenbeek). Een architect uit Den Dungen deed aldaar een belangrijke ontdekking. In het oosten van het landgoed lag een imposante schuur, die door haar enorme gebinten verwantschap vertoonde met de Vlaamse Schuur. De architect kwam het archivariaat raadplegen. Uit de verpondingsregisters kwam vast te staan, dat Heerenbeek in 1760 door de abdijs het Park bij Leuven was verkocht aan de Heer van Moergestel. Een bezoek aan deze abdijs leverde een schat van gegevens op van 1303 tot 1760. Na inzage van de archivalische gegevens kon de architect een volledige rekonstruktie van de oude schuur schetsen en heeft deze in ons driemaandelijks blad gepubliceerd. Op mijn advies, gestaafd door archivalia en de bouwtechnische verklaringen van de architect reageerde het gemeentebestuur zeer snel en Monumentenzorg ging onmiddellijk akkoord.

Een tweede voorbeeld is het pand Gasthuisstraat 5 bij het St.-Jorisgasthuis, een rechthoekig gebouw, zo te zien rijp voor de sloop. De kippen en konijnen liepen er in en uit. Men was kennelijk van plan, dit gebouw geheel te laten vervallen om het dan te mogen slopen, daar het volgens de eigenaar het zicht benam op het nieuwe St.-Jorisgasthuis. - Ik kreeg op zekere dag bezoek van de voorzitter van de Oirschotse Heemkundekring: 'Meneer, kunde daar nou niets aan doen? Het, is zund, zo'n oud en prachtig gebouw. Bekijk die keldergewelven eens en dat gebint. Het is toch zo'n sk6n gebouw!' Het kwam uit het hart van een echte Oirschottenaar. Wij zijn diezelfde dag gaan kijken. En hij had gelijk, die voorzitter van de Heemkundekring. Het keldergewelf was zeer oud en uniek en het gebint of de dakstoel was bijzonder interessant. En wat de ligging betreft, belemmert het gebouw geenszins het uitzicht op het St.-Jorisgasthuis, maar ligt het geheel in het verlengde van het oude St.-Jorisgasthuis. Denkt men de bepleistering weg en voorziet men het weer van de oude ruitjes, dan is het een parel onder de monumenten van Oirschot. Wij hebben in de archieven het gebouw via de oude kadastrale leggers en de verpondingsregisters tot bijna 1600 terug kunnen vervolgen. Het gemeentebestuur werd ervan op de hoogte gebracht en men nam deze zaak onmiddellijk op met de eigenaar, het bestuur van het St.-Jorisgasthuis op. Er werd een comité gevormd, waarin naast bestuursleden van het Gasthuis ook de burgemeester zitting nam. De noodkreet van de heemkundeman werd gehoord: de archivalia uit het gemeentearchief en de voorstellen van het archivariaat werden ernstig bestudeerd. en het resultaat? Het gebouw werd gerestaureerd en men heeft er ook al een passende bestemming voor.

Een derde voorbeeld is het pand Odulphusstraat 9-11-13, een onbewoonbaar verklaarde woning. Een partikuliere stichting had op dit gebouw haar oog laten vallen, dat eigendom was van de R.K. Parochie. V66r de definitieve koop nam men eerst contact op met het archivariaat, om de historie van het gebouw te kunnen nagaan. Wij konden een desbetreffende overzicht schetsen vanaf 1640 met opgave van grootte,

eigenaars of bewoners, bijbouw en andere wijzigingen. Dit overzicht werd de toekomstige eigenaar ter hand gesteld en tevens in ons blad gepubliceerd. De koop ging door. En voor de laatste moeilijkheid, de financiering van de restauratie, werd ook een deurtje gevonden. Men is thans met de restauratie bezig. Ziet pand wordt een juweel op een der meest middeleeuwse hoeken van Oirschot.

Op het archivariaat is men thans bezig alle nog bestaande oude panden of hun opvolgers wat betreft eigenaars, ligging, grootte, be-
lastingsaanslag, aanbouw, bijbouw en verbouw van 1600 tot heden te be-
schrijven. Bovendien wordt al hetgeen over deze panden in rijks-,
kerkelijke, klooster- en partikuliere archieven aan oude en recente
akten, kaarten en tekeningen wordt aangetroffen, verzameld om uit-
eindelijk een duidelijk beeld van de diverse situaties door de eeuwen
heen te kunnen komponeren. Het ligt in de bedoeling, over enkele ja-
ren een desbetreffend verzamelwerk te doen verschijnen onder de ti-
tel: "Vijf eeuwen behuizing te Oirschot". Eenzelfde poging zal ook
worden ondernomen voor de gemeenten Best en Veldhoven.

U ziet: achter de coulissen gebeurt er zo het een en ander. Het archi-
variaat (en dat ben ik heus niet alleen) is op het terrein van de
dorpsverfraaiing en de monumentenproblematiek een zekere schakel ge-
worden. Wij zijn ons echter bewust van onze zuiver dienende en be-
middellende taak. De liefde voor de goede verworvenheden der oudheid
maakt de archivariissen juist geschikt voor deze dienende taak. Gaar-
ne laten zij dan ook de definitieve beoordeling aan anderen over,
aan ter zake kundigen en aan de overheid. Zij aktiveren en stimule-
ren alleen maar, zoeken bij moeilijkheden andere wegen en methoden
en geven het niet op. Met deze liefde voor de ons zo dierbaar gewor-
den oude archieven en voor het oude heem willen wij gaarne anderen
"besmetten". Wanneer ik aan de meer dan duizend leden van CAMPINIA
denk, dan weet ik: er is veel liefde en grote interesse voor de ge-
schreven en stenen archieven.

Zoals ik als archivaris wat mijn dagelijks werk betreft steeds uitga
van de edukatieve waarde der geschreven archieven en in mijn monde-
linge en schriftelijke kontakten met onderzoekers en de lezers van
onze periodiek in deze geest de archieven presenteer, zo kan ik het
ook niet nalaten, U allen te attenderen op de grote edukatieve waar-
de van onze monumenten.

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

(vervolg)

12. KAART VAN HET GILDE ST.-CECILIA TE VELDHOVEN, 1846.

(vervolg)

Artikel 25

Ingeval van overlijden eens gildenbroeders zal de begraving van den-
zelve op de gebruikelijke wijze door de gilde geschieden; ieder gil-
denbroeder zal op aanzegging van den tamboer op den bepaalden tijd
in de gildenkamer, aan de kerk of aan het sterfhuis moeten verschij-
nen, de misse bijwonen, de begraving helpen bewerkstelligen en de
gilde niet vermogen te verlaten voor en aleer daer toe door den ka-
pitein permissie zal zijn gegeven. Door de erfgenamen van den over-
ledenen gildenbroeder zal hier voor betaald moeten worden twee gul-
den vijftig cents.

Artikel 26

Ieder gildenbroeder zal bij de begraving zich ordentelijk moeten ge-
dragen, nakomen de bevelen welke hem door den kapitein zullen wor-
den gegeven en die geordonneerd worden en alzo het lijk uit den
huize helpen halen, naar het kerkhof dragen, aldaar begraven en ver-
der dat geene verrigten, wat bevonden zal worden nodig te zijn.

Artikel 27

Ieder gildenbroeder zal verplicht zijn, wanneer de gilde bijeen is,
het zij in de gildekamer, op straat of elders, om naar te komen de
bevelen, welke hem door de officianten of een der zelve zullen wor-
den gegeven; hij zal zich wel moeten onthouden zich dronken te
drinken, ruzie te maken, te vloeken, onbetamelijke woorden te spre-
ken, iemand te beleedigen, te slaan, stoten of kwetsen, in welke ge-
vallen hij dadelijk uit de gildekamer of van de gilde zal kunnen
worden verwijderd onverminderd de verplichting tot betaling der boe-
te hierna vermeld. Wanneer een gildenbroeder zich bij herhaling aan
vorenstaande vergrijpen schuldig maakt en op verzoek der officianten
of een derzelve zich niet wil beeteren en ordentelijk gedragen, zal
zijn naam van de lijst der gildenbroeders worden geschrapt, wanneer
twee derde der officianten zulks goedvinden, en ingeval van verschil
van deze zullen de gildebroeders bij meerderheid van stemmen be-
slissen.

Artikel 28

Ingeval de officianten noodig mogten oordeelen, om met de kermis of
andere gelegenheden de gilde te doen optrekken of wanneer de kapitein
daar toe door of vanwege het gemeentebestuur of het kerkbestuur mogt
worden uitgenoodigd, zal hij de gildenbroeders laten aanzeggen, om
op een bepaald uur in de gildenkamer te verschijnen, behoorlijk ge-

kleed, met of zonder geweer. Ter dezer gelegenheden zullen de officianten aan de gildenbroeders eenige ververschingen kunnen doen uitreiken. Niemand zal in de vorenstaande gevallen zonder toestemming van den kapitein de gilde vermogen te verlaten.

Artikel 29

Wanneer de gilde optrekt, zal den tamboer voorop gaan, vervolgens de musikanten, daarna kapitein, koning en vaandeldrager, ieder voorzien van het teeken hunner waardigheid van oudsher gebruikelijk en eindelijk de gildenbroeders, twee en twee, de ongehuwden voorop. In den trek zal nimmer tabak gerookt mogen worden. De dekens zullen zorgen, dat een en ander behoorlijk wordt verrigt; ieder gildenbroeder zal moeten gaan op de plaats, welke hem door een der dekens wordt aangezezen.

Artikel 30

De koning zal voor het vervolg aan zijn huis worden afgehaald alleenlijk op den dag als er een koningsvogel wordt geschoten; de kapitein en vaandeldrager zullen insgelijks op dien dag aan hunne woningen afgehaald worden; op andere tijden zal zulks geschieden, wanneer dit door officianten wordt goedgevonden en verordend; een en ander zal op de van ouds gebruikelijke wijze geschieden, terwijl, wanneer een vogel geschoten wordt, ieder gildenbroeder van een geweer zal moeten zijn voorzien, en ter plaatse, door den kapitein te bevelen, vreugdeschoten gedaan worden. De kapitein zal oude menschen van het dragen van een geweer kunnen verschoonen.

Artikel 31

Een ieder zal bij de gilde volgens zijnen stand goed gekleed moeten zijn en nimmer in de gildenkamer of in den trek mogen verschijnen met slaapmutsen, kelen, schootsvellen of slooven en klompen, ten ware in den winter bij het begraven van lijken het dragen van kelen en klompen expresselijk wierdt toegestaan.

Artikel 32

Wanneer iemand verhinderd zoude wezen om te verschijnen in de gevallen bedoeld bij de artikelen 24, 25, 27, 30, zal hij daar van daags te voren aan den kapitein behooren kennis te geven, en wanneer zulks niet kan, een uur voor de comparitie. Wanneer de kapitein de opgegeven redenen aannemelijk vindt, zal hij dien gildenbroeder van de bijwoning kunnen verschoonen. Wanneer bij de aanzegging de gildenbroeders niet in de gemeente aanwezig zouden wezen, zal daarvan aan den tamboer kennisgeving gedaan moeten worden.

Artikel 33

Bij ieder comparitie der gilde zullen ook de officianten moeten verschijnen en zullen door een derzelve de namen der officianten en gil-

denbroeders worden opgelezen; die geene welke bij die opleezing niet present is, zal verbeuren de boete, in het volgend artikel bepaald.

Artikel 34

Ieder overtreding tegen deze wetten of eenig artikel dezer verordeningen, waarbij geen bijzondere boeten bepaald zijn, zal gestraft worden met eene boete van vijftiwintig centen, welke boete op aanzegging van den tamboer aan handen en ten woonhuize van de regerende deken, wanneer deze niet in de gildekamer aanwezig is, zal moeten worden voldaan, terwijl, wanneer de officianten zich omtrent een dezer artikelen zouden vergrijpen, zij het dubbeld van evengemelde boete zullen verbeuren.

Artikel 35

Wanneer een officiant of gildenbroeder achterlijk mogte blijven, zijnen door hem verschuldigten aanslag of boet te voldoen, zal hij daartoe alsnog door den regerende deken of tamboer worden gesommeerd en ingeval van weigering of nietvoldoening zijn litmaatschap der gilde komen te verliezen en dadelijk door de officianten van de lijst geschrapt worden en bij de eerste zamenkomst der gildenbroeders daar van aan dezelve kennis geven.

Artikel 36

De thans onder de gilde zijnde officianten en broeders zullen in hunne respectieve betrekkingen kunnen verblijven. Om in het vervolg gildenbroeder te worden, zal men den ouderdom van achttien jaren moeten bereikt hebben en daartoe aanzoek aan den kapitein moeten doen. De kapitein zal van dit aanzoek aan de officianten kennis geven, en mogten zij eenparig tot de aanneming besluiten, zal hij dadelijk als gildenbroeder kunnen worden aangenomen, in welk geval hij deze artikelen zal moeten onderteekenen; mogten twee of meer der officianten niet voor de aanneming zijn, zal dezelve aan de beslissing der gildenbroeders worden onderworpen, welke met zwarte en witte boonen op de gewone wijze zullen stemmen, en zullen twee derde der stemmen voor de aanneming moeten zijn; de officianten zullen op de voorschreven wijze mede stemmen. Bij de aanneming als gildenbroeder zal deze moeten betalen wanneer hij ongehuwd is een gulden vijftig cents, gehuwd zijnde twee gulden vijftig cents en bij het aangaen van een huwelijk een gulden. Wanneer iemand zonder wittige redenen drie achtereenvolgende jaren van de gilde afwezig blijft en de gewone contributien niet voldoet, zal zijn naam van de lijst geschrapt worden en niet meer als gildenbroeder worden aangenomen dan tegen betaling van het dubbeld van het inleggeld ten zij hij gedurende dien tijd buitendeze gemeente was woonachtig geweest.

Artikel 37

De officianten zullen ten laste der gilde geene dan noodzakelijke onkosten mogen maken; zij zijn bevoegd om de geestelijke en burgerlijke overheden van naburige dorpen, met de kermis aanwezig in deze gemeen-

te, te verzoeken en ten koste der gilde te tracteren.

Artikel 38

De officianten zullen, wanneer bevonden mogt worden, dat deze kaart of artikelen verandering zouden behoeven, deze verandering of bijvoeging in geschrifte brengen en aan de gildenbroeders voorlezen, welke daar aan hunne toestemming zullen moeten geven, hetgeen op de gewone wijze met stemmen zal geschieden, zullende de verandering of toevoeging met meerderheid van stemmen worden aangenomen; de officianten zullen ten deze mede stemmen en ingeval van staking der stemmen zal den kapitein beslissen.

Artikel 39

Wanneer een konings of prijsvogels zullen worden geschoten, zullen de officianten daarvan den Eerwaarden Heer Pastoor en het Hoofd van het Gemeentebestuur kennis geven en voor zoo verre noodig daartoe der zelve toestemming vragen. De officianten zijn bevoegd, om voorszegde Heeren zoo mede de overige in de gemeente aanwezige Geestelijken en Autoriteiten te verzoeken en ten koste der gilde te tracteren.

Artikel 40

Ingeval van verschil over de uitlegging en toepassing van deze artikelen of eenen derzelve zal, wanneer dit verschil der officianten en gildenbroeders niet in der minne kan worden vereffend, aan de beslissing en uitspraak van het gemeentebestuur worden onderworpen. Het gemeentebestuur zal des verkiezende de officianten en gildenbroeders kunnen hooren en in het hoogste beroep uitspraak doen; hiervan zal op deze kaart aantekening gedaan worden.

Artikel 41

De geenen der officianten en gildenbroeders, welke hun aan deze kaart of artikelen niet zouden willen onderwerpen en ten blijke daarvan dezelfde onderteekenen, zullen niet meer als gildenbroeders aangemerkt worden.

Artikel 42

Deze kaart of artikelen zullen ten minste alle vier jaren eens aan de gildenbroeders moeten vorgelezen en voorts zoo dikwils als de officianten zulks geraden zullen oordeelen. Aldus deze kaart of verordeningen onder nadere goedkeuring van het gemeentebestuur alhier, ontworpen en vastgesteld door de officianten van de gilde van de Heilige Cecilia te Veldhoven en aangenomen en geaprobeerd door de broeders derzelve gilde

te Veldhoven, den 14. september 1846.

A. Donkers (kapitein)
J. Donkers (koning)
H. Eijmans (vaandeldrager)
A.v.d. Wildenberg (deken)
H. Moeskops (deken)

etc.